

רפורמה במשק החשמל ושינוי מבני בחברת החשמל

הצעה להחלטה

מחליטים:

א. במטרה לייעל את משק החשמל, לעודד את התחרותיות בו ולחזק את איתנותה הפיננסית של חברת החשמל, ובהמשך לעקרונות המדיניות שפרסם שר האנרגיה ביום 17 במאי 2018, לאחר התייעצות עם שר האוצר ועם רשות החשמל לפי סעיף 57א(ג) לחוק משק החשמל, התשנ"ו-1996 (להלן – **חוק משק החשמל**), המצורפים להחלטה זו, הרפורמה במשק החשמל ושינוי מבני בחברת החשמל לישראל בע"מ (להלן – **חברת החשמל**), תכלול את כל אלה:

- (1) **צמצום כוחה המונופוליסטי של חברת חשמל במקטע ייצור החשמל ומיקודה במקטע הרשת** - החל מ-18 חודשים מיום החלטה זו ועד 60 חודשים מיום החלטה זו, חברת החשמל תמכור את אתרי הייצור אלון תבור, רמת חובב, רידנינג, חגית (חלק מהאתר) ואשכול. חלק מהשטח בתחנת רוטנברג (שהיה מיועד להקמת תחנה פחמית) יועבר, בהתאם להסכם מיום 3 בינואר 2018 שנחתם בין מדינת ישראל ורשות מקרקעי ישראל (להלן – **רמ"י**) ובין חברת החשמל, לידי רמ"י לצורך מכירתו.
- (2) **שימור פעילותה של חברת החשמל במקטעי ההולכה והחלוקה כבעל רישיון ספק שירות חיוני** - חברת חשמל תמשיך להקים, לתחזק ולתפעל את מתקני רשת ההולכה ומתקני החלוקה כמפורט בסעיף ב. החברה תפתח את רשת ההולכה בהתאם לתכנית הפיתוח שתאושר לפי סעיף 19 לחוק משק החשמל.
- (3) **הפרדת ניהול המערכת מחברת החשמל** - פעילות יחידת ניהול המערכת, יחידת תכנון ופיתוח טכנולוגיות (תפ"ט) והיחידה לסטטיסטיקה ושווקים, כמפורט בנספח א' ובפרט במסמך הפונקציות המצורף לו יועברו מחברת החשמל לחברה ממשלתית נפרדת - חברת ניהול המערכת בע"מ (להלן – "**חברת מנהל המערכת**") או "**בעל רישיון לניהול המערכת**"), אשר הוקמה בהתאם להחלטה מס' 3704 מיום 30 ביוני 2008 שעניינה הקמת חברות ממשלתיות במשק החשמל - אישור החלטת ועדת השרים לענייני חברה וכלכלה (להלן – **החלטת ההקמה**).
- (4) **פתיחת מקטע האספקה לתחרות** - פתיחת מקטע האספקה לתחרות באופן הדרגתי כך שבמקטע צרכני מתח על עליון, עליון וגבוה חברת חשמל לא תהיה רשאית לפעול כגורם תחרותי, ובמקטע מתח נמוך החברה תהיה רשאית להתחרות רק אם נתח השוק שלה ירד מ-60% במקטע זה, בכפוף למדיניות השר ובהתאם לאסדרה שתקבע.
- (5) **התייעלות והנהגת גמישות ניהולית בחברת החשמל** - מספר העובדים הקבועים יופחת ב - 1,803 ומספר העובדים הקבועים והארעיים יוגבל. כמו כן, יונהג שינוי ביחסי העבודה בחברה באופן שיאפשר ניהול יעיל יותר של החברה, והתאמתה למבנה הענף הנוכחי.
- (6) **חיזוק איתנותה הפיננסית של חברת החשמל** - חברת החשמל תפעל ותעשה את כל הניתן על ידה על מנת לעמוד בתכנית עסקית שגובשה על ידי החברה ואושרה על ידי הדירקטוריון ביום 10 במאי 2018, וביעדי איתנות פיננסית שנקבעו על בסיסה. צוות מטעם המדינה יעקב ויבקר אחר העמידה ביעדים.

ב. לצורך מימוש הרפורמה במשק החשמל ושינוי מבני בחברת החשמל, כאמור בסעיף א, לבצע את כל הפעולות שלהלן:

- (1) להטיל על שר האוצר ועל שר האנרגיה (להלן - השרים) לעשות שימוש בסמכותם לפי חוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975 (להלן - **חוק החברות הממשלתיות**), ולמנות דירקטורים לחברת מנהל המערכת.
- (2) להטיל על שר האנרגיה להתקין, לפי הצורך, לאחר התייעצות עם רשות החשמל או לפי הצעתה, תקנות לפי סעיף 7(א)(4) ו-6 לחוק משק החשמל, הנוגעות לבעל רישיון לניהול מערכת.
- (3) להטיל על רשות החשמל ועל שר האנרגיה להעניק רישיון לניהול המערכת לחברת מנהל המערכת על מנת שהיא תפעל כבעלת רישיון לפי חוק משק החשמל בתוך 18 חודשים ממועד קבלת החלטת הממשלה (להלן - **מועד ההפעלה**). ברישיון ייקבע, בין היתר, שחברת מנהל המערכת תהיה אחראית לרכישה, אחסון והקצאת הדלקים המשקיים (גז טבעי נוזלי וסולר המוקצים במצבי מחסור במשק על ידי מנהל המערכת ליצרני חשמל), החל ממועד שייקבע. המועד ייקבע להקדם האפשרי, לאחר התייעצות עם רשות החברות הממשלתיות באשר למצבה הפיננסי של החברה.
- (4) עד למתן רישיון אספקה חדש להטיל על השרים לתת לחברת החשמל אישור לפי סעיף 6(ד) לחוק משק החשמל, לביצוע פעילות בסייבר כמפורט בסעיף 10(כא), בהתייעצות עם רשות החשמל.
- (5) להטיל על שר האנרגיה בהתייעצות עם רשות החשמל ובהסכמת שר האוצר לבצע את הפעולות הנדרשות לפי סעיף 19 לחוק משק החשמל, לשם עדכון תכנית הפיתוח של משק החשמל, בהתאם לכל אלה -

- א. חברת החשמל תקדם באתר רידינג תכנון סטטוטורי (עד לרמת תכנית שניתן להוציא מכוחה היתרים, ועד בכלל) במטרה להביא להשלמת הליכי התכנון להקמת שתי יחידות ייצור בטכנולוגית מחזור משולב (להלן - **מחז"ם**) באמצעות גז טבעי ותחנת משנה (להלן - **תחמ"ש**). חברת החשמל תגיש את המסמכים לאישור הפקדה, לרבות תסקיר השפעה על הסביבה, במוסד התכנון הרלוונטי, תוך 18 חודשים מיום קבלת החלטת הממשלה.
- ב. במידת הצורך, חברת החשמל תקדם תכנון סטטוטורי לתכנית מפורטת באתרי יצור נוספים שיימכרו כאמור בסעיף 1(ב) לנספח א'.
- ג. חברת הבת האמורה בסעיף 12 תקים שני מחז"מים הפועלים באמצעות גז טבעי באתר אורות רבין בהספק מותקן כולל של כ- 1200 מגה-וואט (סטיה כלפי מעלה של 5% לא תיחשב לסטיה מהספק זה). המחז"ם הראשון יחל לפעול עד חודש יוני 2022 והקמת המחז"ם השני תחל רק לאחר מכירת אתר אלון תבור ופרסום הליך תחרותי למכירת אתר רמת חובב. שני המחז"מים יהיו בטכנולוגית H לפחות, בהתאם למוצרים הקיימים בשוק.
- 6) להעביר לחברת מנהל המערכת מתקציב המדינה שלושה מליון ₪ בשנת 2018 ועשרה מליון ₪ בשנת 2019, כנגד הקצאת מניות, וזאת בכפוף לכל דין ולאישור ועדת הכספים של הכנסת לפי סעיף 10 לחוק החברות הממשלתיות.
- 7) לרשום את החלטת רשות החשמל מס' 2 (1245) משיבה 542 מיום 15 במאי 2018 המתייחסת לפרשנות החלטה מס' 13 (1169) משיבה 518 מיום 12 ביוני 2017, שעניינה התנאים להכרה ב-TOP בהסכם הגז של חברת החשמל.
- 8) לרשום את החלטת רשות החשמל מס' 1 (1253) משיבה 542 מיום 15 במאי 2018, לפיה במסגרת האסדרה שבכוונתה לפרסם לקראת ההליך התחרותי שתקיים חברת החשמל לישראל למכירת תחנות הכוח, התמורה לחברה בעד מכירת האתרים תהיה בשווי הוגן. התמורה האמורה לא תפחת משווי המכירה של האתר בתוספת שווי הקרקע. לעניין זה "שווי המכירה" - השווי התעריפי של האתר בתוספת כל עלות שתוכר על ידי הרשות ואשר תיווצר באופן ישיר בשל

הליך המכירה, לרבות בשל פינוי ובינוי של תשתיות חברת החשמל שיפנו מהאתר האמור, בכפוף לבקרת עלויות.
(9) להנחות את רשות החשמל לבחון קביעה של אמות מידה, כללים, תעריפים והחלטות בנושאים אלה:

א. העברת מידע בין חברת החשמל לבין חברת מנהל המערכת, בין בהתייחס למידע שנצבר עד למועד ההפעלה ובין למידע שייצבר לאחריו, ובכלל זה -

(1) המידע הנדרש לכל אחת מהחברות, ובכלל זה בסיסי הנתונים המשמשים לתכנון המערכת והמידע המועבר דרך תשתיות התקשורת (מיקרו-גל, סיבים אופטיים, PLC, RTU וכד').

(2) אופן העברת המידע.

(3) הטלת הגבלות על המידע שאליו ייחשפו חברת החשמל או חברת בת שלה, לצורך מניעת פגיעה בתחרות.

ב. אופן הפעלת סמכות חברת מנהל המערכת, לאשר תזמון ומשך של כל עבודות התחזוקה ביחידות הייצור, במערכת ההולכה וההשנאה, ברכיבי התקשורת המשפיעים על תפקוד ניהול המערכת, ובמערכות הגז הטבעי, שמשמעותן השבתה או השפעה על שרידות המערכת. האסדרה תתייחס גם לעיכוב בהוצאות יחידות ייצור או רכיבים של מערכת ההולכה לתחזוקה או פיתוח.

ג. אופן העמסה של מתקני יצור בגז ברשת החלוקה על ידי מנהל המערכת, בכפוף לאילוצי הרשת וחתימה על הסכמים תפעוליים של מתקנים אלו מול בעל רישיון החלוקה.

ד. הממשלה רושמת בפניה את הודעת חברת החשמל כי החל ממועד ההפעלה במקרה של פעולות מיתוג מתוכננות מראש, פעולות המיתוג יבוצעו על ידי פיקוח ההולכה באישור חברת מנהל המערכת. בנסיבות חריגות שעל פי שקול דעתו של המפקח בחברת מנהל המערכת אינן מאפשרות מתן אישור מראש יבוצע המיתוג על ידי חברת מנהל המערכת. אין באמור כדי לגרוע מסמכות רשות החשמל לקבוע אסדרה בהקשר זה. במסגרת קביעת האסדרה תתקיים היוועצות עם חברת החשמל ומנהל המערכת. לענין זה פיקוח הולכה - יחידה שבכוונת חברת חשמל להקים כחלק מהרפורמה.

ה. אופן העמסת תחנות כך שבעל רישיון לניהול מערכת יעמיס כל אחת מיחידות הייצור של כל ספק שירות חיוני באופן ישיר וכי הממשק המסחרי של בעל רישיון לניהול המערכת עם יצרן חשמל שלו חברת בת שאף היא יצרן חשמל, יהיה באמצעות גורם מרכז אחד בכל חברה.

ו. פרסום אסדרה שמאפשרת מכירה באופן יעיל ותחרותי של אתרי הייצור שחברת החשמל התחייבה למכרם, לא יאוחר משישה חודשים לפני מועדי פרסום הליך תחרותי על ידי חברת חשמל, כמפורט בסעיפים 1(ב) ו-1(ח) לנספח א'. לעניין אתר הייצור אלון תבור, האסדרה תפורסם עד למועד פרסום ההליך התחרותי, ועיקרים ראשונים של האסדרה יפורסמו תוך שלושה חודשים מיום קבלת החלטת הממשלה.

ז. קביעת העלות המוכרת לחברת הבת שתקים ותתפעל את שני המחז"מים הנזכרים בסעיף 5(ג) והתנאים התפעוליים להכרה בעלויות.

- ח. אופן הסבת ההסכמים שבין חברת החשמל ובין כל יצרני חשמל פרטיים ברשת ההולכה, כך שיוסבו במועד ההפעלה לחברת מנהל המערכת, למעט החלקים הנוגעים לפעילות ההולכה.
- ט. אופן הסבת ההסכמים שבין חברת החשמל ובין כל יצרני חשמל פרטיים ברשת החלוקה המייצרים באמצעות גז טבעי, כך שיוסבו במועד ההפעלה לחברת מנהל המערכת, למעט החלקים הנוגעים להיבטים תפעוליים.
- י. האופן בו אתר רמת השרון שיועבר לחברת מנהל המערכת ישמש באופן זמני גם לטובת פיקוח הולכה, עד להקמת אתר קבע לפיקוח הולכה.
- יא. על אף האמור בסעיף 10(טו), באשר למתקן המתחבר לרשת ההולכה באמצעות מספר חיבורים לרשת החלוקה (כגון טורבינות רוח), חלוקת הסמכויות בין בעל רישיון לניהול המערכת, בעל רישיון ההולכה ובעל רישיון חלוקה תוסדר בהתאם להחלטות רשות החשמל.
- 10) להטיל על שר האנרגיה ועל רשות החשמל, להסדיר בהתאם לסמכותם, לרבות בדרך של מתן רישיון ואישורו, פרסום תקנות או כללים, את תחומי האחריות של בעל רישיון לניהול המערכת, בעל רישיון הולכה (להלן – **בעל רישיון הולכה או חברת החשמל**), בעל רישיון חלוקה ובעל רישיון אספקה (ובכלל זה לעניין הרישיון או הרישיונות שיינתנו לחברת החשמל לאחר פקיעת הרישיון שניתן לחברת החשמל לפי סעיף 60(ד) והוארך לפי סעיף 60(ד4) לחוק משק החשמל, (להלן – **הרישיון האחד**), בין היתר, כמפורט להלן:
- א. בעל רישיון לניהול המערכת יגיש תכנית פיתוח לפי חוק משק החשמל. התכנית תכלול הקמה ושדרוג של מעגלי מתח על-עליון ועליון, תחנות מיתוג, וכן תחנות משנה, ולוחות זמנים לביצוע.
- ב. בעל רישיון הולכה יידרש לפעול לפי תכנית הפיתוח לרשת ההולכה שהוכנה על ידי בעל רישיון לניהול המערכת ואשר אושרה על ידי שר האנרגיה.
- ג. בעל רישיון לניהול המערכת יהיה אחראי, בתיאום עם משרד האנרגיה, לקדם תכנון סטטוטורי של רשת ההולכה עד (ועד בכלל) לשלב תכנית מתאר מפורטת מאושרת ותקפה (התכנית תכלול התייחסות לקווי הולכה, תחמ"ג, תחמ"ש, לרבות מסמכים נדרשים לתכנית, כגון תסקירי השפעה על הסביבה).
- ד. בעל רישיון הולכה, יהיה אחראי לקידום כל שלבי הרישוי לפי חוק התכנון והבניה החל משלב תכנית המתאר המפורטת התקפה כולל תכנון להיתר ומסמכים סביבתיים הנדרשים להיתר ועד סיום התהליך. ככל שלצורך אישור תכנית מתאר לתחמ"ש הנערכת, כאמור בסעיף קטן (ג), על-ידי בעל רישיון ניהול המערכת, יידרשו מסמכים או בדיקות לתכנון מפורט המבוצעים כיום ביחידות חברת החשמל, שאינן מתוכננות לעבור לחברת מנהל המערכת בהתאם לנהלי חברת החשמל (כגון סידור כללי לחלופות, תכנית העמדה, קידוח ניסיון, נספח נופי, נספח תנועה, אומדן לחלופות, אדריכלות, נספח בינוי וכד'), הם יוכנו על ידי חברת החשמל, ויסופקו לבעל רישיון ניהול המערכת, והכל בהתאם ללוחות הזמנים והנחיות מנהל המערכת.
- ה. חברת החשמל תהיה אחראית לטיפול בדלקים המשקיים (גז טבעי נוזלי וסולר), עד שהאחריות תועבר לחברת מנהל המערכת כאמור בסעיף 3.
- ו. בעל רישיון לניהול המערכת יהיה אחראי לתכנון הנדסי מערכתי של מערכת ההולכה וההשנאה (רשת ההולכה, תחנות מיתוג ותחנות משנה עד לרמת

פירוט של תרשים שמתאר את תצורת התחמ"ש ורכיבי הצידוד העיקריים ("סכמה חד-קווית עקרונית") ואפיון הצידוד העיקרי כאמור בסעיף קטן (ז).
תכנון הנדסי מפורט (תכנית העמדה, תכנון אזורי, אלקטרו-מכני וחשמל וכו'), המבוסס, על הסכמות החד קוויות העקרוניות ומאפייני הצידוד העיקרי שנזכר בסעיף קטן (ז), יבוצע על ידי בעל רישיון ההולכה.

ז. בעל רישיון חלוקה, יהיה אחראי לקידום תכנון סטטוטורי של מתקנים ברשת החלוקה שבאחריותו.

ח. חברת החשמל תהיה היחידה לספק שירותי חלוקה במקרקעין ציבוריים ובדרכים ציבוריות, למעט במקרקעין ציבוריים או בדרכים ציבוריות המצויים בשטחי בעלי רישיונות חלוקה אחרים, ולמעט בשטחים בהם שירותי חלוקה ניתנים על ידי יצרן קוגנרציה בהתאם לתנאים הקבועים בדיון. למען הסר ספק, לענייני פריסת רשת חשמל המחברת בין סוגי מתקנים במקרקעין ציבוריים ובדרכים ציבוריות, כגון עמדות טעינה ותאורת רחוב, אשר חברת חשמל לא מחלקת בהם כיום, יישמר המצב הקיים.

ט. כמו כן, בשטחים אשר ייעודם מגורים או תעשייה, תבוצע חלוקת החשמל, בין במקרקעין ציבוריים ובין במקרקעין פרטיים, על ידי חברת החשמל, ובלבד שלכל ישות משפטית נפרדת יינתן חיבור אחד. יובהר כי חברת החשמל לא תקים תשתיות בתוך שטחים כאמור של ישות משפטית אחת. חברת החשמל תחלק חשמל לכל דירה שאינה בתחום החלוקה של בעל רישיון חלוקה אחר, ותספק חיבור נוסף לוועד הבית. באזורי תעשייה יינתן חיבור אחד לכל מפעל, לרבות למפעל בעל מספר מבנים המצויים בבעלות ישות משפטית אחת. מבנים בשטחים המיועדים לתעשייה והמצויים בבעלות ישות אחת והמושכרים במלואם או בחלקם לישויות משפטיות שונות, כל ישות נפרדת במבנה תקבל חיבור נפרד מחברת החשמל. על מבנים שאינם משמשים לתעשייה המצויים בשטחים המיועדים לתעשייה, הסדר זה לא יחול.

י. מובהר כי, חברת החשמל לא תפרוס רשת חלוקה חדשה במקום בו קיימת רשת פרטית, ערב תיקון החוק. מקום זה, ייראו אותו כצרכן, אלא אם רשות החשמל תורה אחרת. במקרים שבהם יוקמו מיקרו גנרציה או מתקן אגירת חשמל, שאינם בשטח פרטי, שיצרכו העברת אנרגיה לרשת ולצרכנים שונים, למעט מתקנים בחצר צרכן, הרשת המחברת אותם לשאר הצרכנים תוקם ותתופעל על ידי חברת החשמל כספק שירות חיוני או על ידי מחלק בשטחו.

יא. חברת החשמל לא תקים תשתיות חשמל במקרקעין פרטיים אלא במקרים בהם רשות החשמל התירה זאת. ברישיון חלוקה תיקבע עדיפות להקמת מערכת מניה או מונה מחוץ למקרקעין פרטיים, ולמצער בגבולם.

יב. בעל רישיון לניהול המערכת יבצע סקרים לחיבור מתקני ייצור וצריכה למערכת ההולכה, בהתאם לאסדרה של רשות החשמל. קביעת ישימות הפרויקטים ולוחות זמנים לביצועם, תיעשה לאחר התייעצות עם בעל רישיון ההולכה.

יג. התכנון הסטטוטורי לרצועת קו החיבור של מתקן הייצור לרשת לרבות מסמכים נדרשים לתכנית, כגון תסקיר השפעה על הסביבה, יוכנו על ידי בעל רישיון לניהול המערכת בתאום עם בעל רישיון ההולכה ותוגש כחלק מתוכנית המתאר של בעל מתקן הייצור, בכפוף לאמות מידה שתקבע רשות החשמל. קידום התכנון המפורט והביצוע של קו החיבור והפרויקטים המשיקים לקו, יעשו על ידי בעל רישיון הולכה.

- יד. בעל רישיון ניהול המערכת יבצע תיאום טכני לתחמ"ש של מתקני ייצור וצריכה המתחברים למערכת ההולכה, עד לשלב אישור (תכנית העמדה, ציוד עיקרי וסכמה חד קווית). המשך התיאום הטכני בשלב ההקמה, ניהול ההקמה, ועד לבדיקות החשמול (ועד בכלל), יבוצע על ידי בעל רישיון הולכה.
- טו. בעל רישיון ניהול המערכת יבצע תאום טכני למתקני ייצור המתחברים למערכת ההולכה. כמו כן, בעל רישיון ניהול המערכת יבצע בדיקת קבלה למתקנים אלה לאחר חיבורם לרשת ההולכה וטרם הפעלתם המסחרית, בתיאום עם בעלי הרישיונות. תיאום טכני ובדיקות קבלה למתקן המתחבר בחיבור אחד לרשת החלוקה, יבוצע על ידי בעל רישיון החלוקה.
- טז. חברת החשמל תהיה רשאית להקים ולתפעל מתקני אגירה אך ורק בתוך התשתית הפיסית של רשת ההולכה. האגירה בתשתית הפיסית כאמור תקבע בתוכנית הפיתוח שיכין בעל רישיון ניהול המערכת. חברת החשמל תהיה רשאית לתכנן, להקים ולתפעל מתקני אגירה אך ורק בתוך התשתית הפיסית של רשת החלוקה והכל לפי עקרונות שתקבע רשות החשמל לשילוב מתקני אגירה ברשת החלוקה.
- יז. בעל רישיון לניהול המערכת יכין מסמך דרישות מערכתיות לציוד עיקרי במערכת ההולכה וההשנאה (System Technical Specification). דרישות אלו יהיו בסיס מחייב למפרטי הרכש של חברת החשמל, יצרנים פרטיים וצרכני מתח עליון. מפרטי הרכש ותהליך רכש הציוד יוכנו ויתבצעו לפי העניין על ידי חברת החשמל, יצרנים פרטיים וצרכני מתח עליון. ההצעה הטכנית של הספק הזוכה ותעודות הבדיקה יעברו לאישור בעל רישיון ניהול המערכת בנוגע לדרישות שהוגדרו על ידו.
- יח. בעל רישיון לניהול המערכת יקבע עקרונות וקריטריונים בכפוף לאמות המידה שתקבע רשות החשמל ולתנאי רישיונו, שעל פיהם יוכנו סקרים במקטע החלוקה. הסקרים יבוצעו על ידי בעל רישיון החלוקה. השגה על אופן יישום הקריטריונים בתוצאות הסקר, תועבר לבחינת חברת מנהל המערכת שתהיה רשאית לתת לחברת החלוקה הוראות לתיקון הסקר, אם כך תמצא לנכון.
- יט. בעל רישיון חלוקה, יחויב לתת לבעלי רישיונות אספקה גישה חופשית למידע המופק ממוני החשמל של לקוחותיהם, באישור הצרכנים. כמו כן, כל המידע מהמונים יועבר לחברת מנהל המערכת וכן לגורמים נוספים ככל שיקבעו על ידי רשות החשמל, והכל בכפוף לאמות מידה שתקבע הרשות והחל ממועד קביעתן.
- כ. גבול שטח ה"מחלקים ההיסטוריים" (כהגדרתם בהחלטת רשות מס' 1 משיבה 272 מיום 11 באוגוסט 2009) ייקבע ברישיון החלוקה באופן שיאפשר גידול טבעי של השימוש בשטח החלוקה ההיסטורי המאושר, ובכל מקרה באופן שבו תובטח מגבלת שיעור חלוקת רישיונות החלוקה כאמור להלן בסעיף 14(n).
- כא. לאחר פקיעת הרישיון האחוד, חברת החשמל תהיה רשאית לספק שירותים אלה כפעילות נלווית:

- 1) שירותי סייבר לכלל הצרכנים במקטעי האספקה במתח על עליון, עליון וגבוה ולצרכנייה במתח נמוך.
- 2) מיום שמספר הצרכנים של חברת החשמל ירד משיעור של 75% מסך הצרכנים במקטע האספקה במתח נמוך - שירותי סייבר לכלל הצרכנים ושירותי "בית חכם" והתייעלות אנרגטית לצרכני מתח נמוך בלבד (נושא זה יוגדר ברישיון האספקה שיינתן לחברה).

שירותי "בית חכם" והתייעלות אנרגטית לעניין זה, הם שירותי מתן מידע על אופי צריכת החשמל של הצרכן בכל מתקן/מכשיר חשמל, שירותי מתן ייעוץ בנוגע ליכולת הפחתת צריכת החשמל וייעול השימוש בהם וכן שירותי שליטה על מכשירי חשמל ביתי מרחוק, לרבות באמצעות התקנת מכשור מתאים במתקן הפרטי של הצרכן לצורך שירותי השליטה.

כב. חברת החשמל, לא תתחרה במקטע האספקה במתח על עליון, עליון וגבוה, אלא תגבה את התעריף שתקבע רשות החשמל; לאחר 5 שנים הנושא ייבחן בשנית, בין היתר בהתאם לתנאי התחרות בשוק, על ידי רשות החשמל, משרד האנרגיה, משרד האוצר ורשות ההגבלים העסקיים. במקטע האספקה במתח נמוך, ככל שזה ייפתח לתחרות באופן הדרגתי, חברת החשמל תהא רשאית להתחרות (באופן הוגן ובכפוף לאסדרה שתקבע) רק אם שיעור לקוחותיה ירד מ- 60% ממספר הלקוחות במקטע אספקה במתח נמוך.

כג. בעל רישיון הולכה יבצע פיקוח הולכה לצורך הפעלת מערכת ההולכה וההשנאה בהתאם להנחיות בעל רישיון ניהול מערכת ובכפוף לאסדרה ככל שתיקבע. פעולות מיתוג יבוצעו כאמור בסעיף 9(ד).

כד. הרישיונות להולכה ולחלוקה יינתנו לתקופה ממושכת כמקובל בתחום התשתיות הציבוריות, כדוגמת ענפי הגז הטבעי והמים.

כה. בעל רישיון חלוקה יתקשר בהסכמים לרכישת חשמל מיצרני חשמל ברשת חלוקה המייצרים באמצעות אנרגיה מתחדשת.

11) להטיל על שר האנרגיה ושר האוצר להגיש הצעת החלטה לממשלה לאישור החלטת חברת החשמל להקים חברה בת לייזום עסקי בחו"ל לפי סעיף 11(א)(9) לחוק החברות הממשלתיות, וזאת, ככל הנדרש, לאחר בחינת הצורך באישור לפי סעיף 6(ד) לחוק משק החשמל ובכפוף לבחינה זו. בהחלטת ההקמה ייקבע כי השר שיהיה אחראי על ענייני החברה לפי חוק החברות הממשלתיות, יהיה שר האנרגיה. במסגרת ההחלטה ייקבע בין היתר שכל עובדי החברה יועסקו בחוזים אישיים ומספרם לא יעלה על עשרים וחמישה.

12) ככל שתתקבל החלטה בחברת החשמל להקים חברה בת בבעלות מלאה של חברת החשמל לצורך תכנון הקמה תפעול ותחזוקה של שני מחז"מים באורות רבין, להורות לשר האנרגיה ושר האוצר להגיש הצעת החלטה לממשלה לפי סעיף 11(א)(9) לחוק החברות הממשלתיות לאישור החלטת חברת החשמל. במסגרת ההחלטה ייקבע, בין היתר, שחברת הבת לא תעסיק יותר מעשרה עובדים אשר כולם יועסקו בחוזים אישיים, תרכוש את שירותי התכנון, ההקמה התפעול והתחזוקה של שני המחז"מים מחברת החשמל, ולא תתקשר בעצמה עם קבלני כוח אדם ושירותים להעסקת עובדים של קבלנים אלה דרך קבע בחצריה. למען הסר ספק יובהר כי ההקמה התפעול והתחזוקה של שני המחז"מים ייעשו אך ורק במסגרת חברת הבת באמצעות רכישת שירותים מחברת החשמל. החל מיום הקמת חברת הבת, תכנון שני המחז"מים האמורים ייעשה אך ורק על ידי חברת הבת באמצעות רכישת שירותים מחברת החשמל. בהחלטת ההקמה ייקבע כי השר שיהיה אחראי על ענייני החברה לפי חוק החברות הממשלתיות, יהיה שר האנרגיה.

13) ככל שדירקטוריון חברת החשמל יחליט שלא לחלק דיבידנדים, הממשלה לא תחייב את החברה לחלק דיבידנדים לפי סעיף 33(ג) לחוק החברות הממשלתיות, עד לסוף שנת 2025 או עד להגעה ליעדי האיתנות הפיננסית הסופיים כפי שאושרו בהחלטת דירקטוריון חברת החשמל מיום 10 במאי 2018, לפי המוקדם

מבניהם.

14) להטיל על השרים, להפיץ תוך 7 ימים מיום קבלת החלטת הממשלה, תזכיר חוק לתיקון חוק משק החשמל והחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998 ככל הנדרש לצורך יישום החלטה זו ובכלל זה בנושאים הבאים, ככל

הנדרש -

א. בעל רישיון לניהול המערכת יכלול, בעת הכנת תכנית פיתוח לרשת ההולכה, לוחות זמנים בתכנית הפיתוח וייתיעץ עם בעל רישיון ההולכה בנוגע לחלופות ותכולת התכנית לרבות לוחות זמנים. ככל שישנה אי הסכמה בין בעלי הרישיונות באשר לשימויות התכנית או לוחות הזמנים שלה, בעל הרישיון לניהול המערכת יביא את עמדת בעל רישיון ההולכה בפני שר האנרגיה בעת הגשת תכנית הפיתוח לאישור.

ב. הארכת רישיונות הייצור של חברת חשמל באתרי הייצור הנמכרים עד למועד בו על חברת חשמל למסור את החזקה באתרי הייצור. רשות החשמל באישור שר האנרגיה, במקרה בו נוצר עיכוב במסירה, תהיה רשאית להאריך את הרישיונות למספר תקופות ובלבד שכל תקופה לא תעלה על חצי שנה.

ג. בעל רישיון חלוקה המכין תכנית פיתוח בהתאם לסעיף 19 לחוק משק החשמל יונחה על ידי בעל רישיון לניהול מערכת, בכל ההיבטים הקשורים בממשקים שבין מערכת ההולכה למערכת החלוקה שלהם השפעה מערכתית.

ד. הארכת רישיונות הייצור של חברת חשמל ליחידות הייצור הנמצאות ביתר אתרי הייצור שאינם נמכרים, וזאת עד לתום חייה ההנדסיים של כל יחידה.

ה. הארכת הרישיון האחד של חברת חשמל עד למתן רישיונות חדשים בתנאים הבאים: כל פעילות או חלק ממנה שיינתן לגביה רישיון נפרד לחברת החשמל או לאחר לא תיכלל עוד ברישיון האחד, ובמקטע האספקה הפעילות תהיה כמפורט בסעיף 10 (כב) להחלטה, וכן חברת חשמל תשמש כמספק ברירת מחדל.

ו. חברה ממשלתית העוסקת בהולכה, וחברות בת שלה, לא יורשו לעסוק בהקמה, תפעול, תחזוקה, שחלוף, ותכנון תחנת כח בישראל, או יעוץ בנוגע לפעולות אלו, עבור עצמן או עבור גורם אחר הפועל במשק החשמל הישראלי, והכל למעט לענין תכנון הקמה תפעול ותחזוקה של שני מחז"מים בתחנת אורות רבין, תפעול ותחזוקה של תחנות כח שבחזקת החברה הממשלתית, תכנון סטטוטורי לגבי אתרי הייצור הנמכרים כאמור בסעיף 5(א) ו-5(ב) והתכנון ההנדסי הדרוש לכך, והשאלת עובדים לרוכשים של אתרי הייצור הנמכרים לתקופה שלא תעלה על 5 שנים בהתאם לאמור בהסכמים הקיבוציים שייחתמו.

ז. בעל רישיון לניהול מערכת לא יהיה רשאי להחזיק ברישיונות יצור.

ח. היקף רישיונות החלוקה במשק שאינם בבעלות חברת החשמל לא יעלה על 10% מהיקף הצריכה השנתית, בתוספת שיעור בגידול הצריכה השנתית בשטחי החלוקה של אותם בעלי הרישיונות אשר יכללו במסגרת זו. סוגי בעלי הרישיונות אשר ייכללו במסגרת זו, הם: אזורי תעשיה שהגישו בקשה לקבלת רישיון חלוקה או קבלו רישיון חלוקה עד מועד החלטה זו, מחלקים היסטוריים שהגדרתם באמות המידה וחברת החשמל מחזו ירושלים בע"מ (חמ"י) בתחום הרישיון שהוענק על ידי רשות החשמל.

ט. ניתן יהיה להעניק רישיון יצור לחברה הבת של חברת החשמל שתקים ותפעיל את שני המחז"מים באורות רבין על אף הוראות סעיף 6(ז)(3) לחוק משק החשמל.

י. התרת מתן רישיון לחלוקה יחד עם רישיון לאספקה וכן הולכה, וביטול סעיף 6(ו) לחוק משק החשמל.

יא. הוספת מניה, לרבות "מניה חכמה", להגדרות "רישיון חלוקה" והגדרת פעילות חלוקה כמפורט בהחלטה זו, והמידע יהיה גלוי בהתאם להסדרה שתקבע כאמור בסעיף 10(יט).

יב. ביטול סעיף 6(ח)(3) לחוק משק החשמל, האוסר על מתן רישיון חלוקה אם

הדבר יביא לכך שמקבל הרישיון יחזיק 25% או יותר מהיקף החלוקה במשק.

יג. תיקון הגדרת "צרכן" בחוק משק החשמל כך שיובהר שמי בבעלותו או בחזקתו הבלעדית כדין, שטחי מקרקעין רציפים שלא נחצים על ידי דרך ציבורית, יראו אותו כ"צרכן". רשות החשמל תגדיר סוגי צרכנים.

יד. תיקון הגדרת "רישיון לניהול מערכת" בחוק משק החשמל כך שיתווסף להגדרה רכישת דלקים שישמשו את משק החשמל במצבי מחסור במשק, הקצאתם ומכירתם ליצרני חשמל וזאת החל במועד שייקבע כאמור בסעיף 3 לעיל.

טו. תיקון סעיף 17א לחוק משק החשמל כך שניתן יהיה לבטל רישיון גם בשל אי עמידה בחובות אחרות של בעל רישיון ספק שירות חיוני (כגון מסירת מידע).

טז. בהמשך להחלטה 3444 מיום 11 בינואר 2018 שעניינה מתווה להסדר נכסיה של חברת החשמל, סעיף 62 לחוק משק החשמל יתוקן כך ששר האוצר ושר האנרגיה יהיו רשאים לאשר הסכם המסדיר את חלוקת הנכסים והזכויות בין חברת חשמל ובין המדינה אם ראו כי יש באישורו תועלות משקיות, ובלבד שחלוקה כאמור לא תחויב במס לפי כל דין ולא יראו זאת כמכירה לענין חוקי המס (ואולם לענין פקודת מס הכנסה וחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963, יראו את המחיר המקורי של הנכסים והזכויות שחולקו, יתרת המחיר המקורי, שווי הרכישה ויום הרכישה, כפי שהיו טרם החלוקה).

יז. הוספת חברת מנהל המערכת לתוספות השניה והחמישית לחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998.

יח. לקבוע הוראת מעבר בת שש שנים לפיה הקמה והפעלת עמודי טעינה לרכב חשמלי לא תהווה פעילות אספקה לתקופה שתקבע ולא תדרוש רישיון.

יט. הסדר כניסה למקרקעין לבעל רישיון ספק שירות חיוני לשם ביצוע פעולה דחופה החיונית מטעמי בטיחות למניעת נזק לאדם או לרכוש מבלי לקבל את הסכמת בעל המקרקעין או בלא הרשאה מאת המנהל ובלבד שתשלח הודעה לבעל המקרקעין ולמנהל לא יאוחר מ 48 שעות מביצוע הפעולה הדחופה.

15) להקים צוות בראשות רשות החשמל, ובהשתתפות נציגי הממונה על התקציבים במשרד האוצר רשות החברות הממשלתיות והחשב הכללי במשרד האוצר, שיבחן את העקרונות לניהול פעילותה של המסלקה שתוקם בחברה לניהול המערכת. בכלל זה יבחן הצוות חלופות למנגנון ניהול המסלקה (לדוגמא קיזוז תשלומים) והכל בשים לב לסיכוני האשראי של חברת החשמל, חברת מנהל המערכת ויתר בעלי הרישיונות במשק החשמל ולהשפעות על האיתנות הפיננסית של חברת החשמל, באופן שמבטיח שהמנגנון ייקבע עד למועד ההפעלה. למען הסר ספק, ההסדרות הנוגעות לפעילות המסלקה יעוגנו בהחלטות רשות החשמל בהתאם לסמכותה לפי כל דין.

16) להקים צוות בראשות מנהל רשות החברות הממשלתיות שבו חברים הממונה על התקציבים, החשב הכללי, מנכ"ל משרד האנרגיה או מי מטעמם, אשר יעקוב ויבקר, על בסיס דיווחי חברת החשמל לצוות ותוך התייעצות עימה, אחר העמידה ביעדי האיתנות הפיננסית והתקיימות ההנחות שבבסיס התכנית העסקית שאושרה בהחלטת דירקטוריון חברת החשמל מיום 10 במאי 2018, הנוגעות לרפורמה ולשינוי המבני; הצוות יתכנס אחת לשנה או בסמוך לאחר קרות אירוע משמעותי בעל קשר ישיר ליישום הרפורמה בחברה המשפיע באופן מהותי על העמידה ביעדי האיתנות הפיננסית של החברה (להלן – **אירוע משמעותי**), לפי המוקדם מביניהם. ככל שיוסכם כי קיימת חריגה מהותית צפויה מהעמידה ביעדי האיתנות הפיננסית, או מההנחות שבבסיס התכנית העסקית שאושרה בהחלטת דירקטוריון חברת החשמל מיום 10 במאי 2018 הנוגעות לרפורמה ולשינוי המבני. הצוות יקיים דיונים עם החברה ביחס לדרכי

פעולה אפשריות; ככל שיתרחש אירוע משמעותי, נציגי העובדים יוכלו להעביר לצוות התייחסות להשלכות האירוע האמור על האיתנות הפיננסית וזאת לאחר שדנו עם הנהלת החברה על הנושא, ולהציג את עמדתם בנושא בפני צוות.

17) להקים צוות משותף לחברת החשמל ולממשלה בראשות מנכ"ל משרד האנרגיה או מי מטעמו בהשתתפות נציגי רשות החשמל, נציגי אגף תקציבים, נציגי החשב הכללי, נציגי רשות מקרקעי ישראל, נציגי משרד האנרגיה ונציגי רשות החברות הממשלתיות אשר ילווה את תהליך המכירה באמצעות קבלת עדכונים שוטפים מחברת החשמל וימפה את החסמים הקיימים בכל אתר ייצור שחברת החשמל הודיעה על התחייבותה למוכרם (להלן - **אתרי הייצור**), לרבות סוגיות מקרקעין, מיכלי דלק לחירום וכדומה. במסגרת זאת, ידון נושא החלפים והסבת הסכמי תחזוקה ארוכי טווח. בסיום המיפוי, תהליך התחרותי למכירת התחנות יבוצע על ידי חברת החשמל עצמה.

18) לאשר לפי סעיף 11(א)(8) לחוק החברות הממשלתיות את החלטת דירקטוריון חברת החשמל מיום 10 במאי 2018 לענין שינוי מבני בחברה בדרך של צמצום פעילות הייצור ומכירת פעילות מנהל המערכת לחברה אחת כמפורט בהחלטה זו.

19) להטיל על שר האנרגיה בהתייעצות עם רשות החשמל ובהסכמת שר האוצר, לסיים את בחינת תוכנית הפיתוח לרשת ההולכה תוך 120 יום מיום קבלת החלטת ממשלה זו.

20) להקים צוות בראשות מנכ"ל משרד האנרגיה ומנכ"ל משרד האוצר ובהשתתפות נציגי אגף תקציבים, רשות החברות הממשלתיות, אגף החשב הכללי, הממונה על השכר, הממונה על הגבלים העסקיים ורשות החשמל, אשר יבצע מעקב אחר יישום החלטה זו ובכלל זה עמידה בלוחות הזמנים ואבני הדרך.

21) להקים צוות בראשות רשות החברות ובהשתתפות נציגי משרד האוצר ורשות חשמל, אשר יקבע בהתייעצות עם חברת החשמל, את המודל לדיווח על פעילות במרכזי רווח נפרדים (בכפוף לבקרה של רואה החשבון המבקר של חברת החשמל) במקטעי הולכה, חלוקה ייצור ואספקה, באופן שיאפשר שקיפות ושיוך עלויות יובהר כי אין באמור כדי לחייב פרסום דוחות כספיים נפרדים למקטעים אלו.

22) לרשום את הודעת הממונה על הגבלים עסקיים כי בכוונתה לפרסם מסמך עקרונות לייעוץ לתחרות ענפית במכירת אתרי הייצור לפי סעיף 11 לחוק לקידום התחרות וצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013, וזאת עד ליום 27 בספטמבר 2018.

23) החלטה זו מבוססת על התחייבויות חברת חשמל, אשר אושרו על ידי דירקטוריון החברה, כמפורט בנספח א'.

24) (א) לבטל את סעיף 16 להחלטת ממשלה מס. 345 מיום 5 באוגוסט 2015 שעניינה הקמת רשות החשמל המאוחדת, כך שעד למועד שיקבע השר שלא יהיה מאוחר משנים עשר חודשים ממועד ההפעלה (להלן: מועד ההעברה), חברת החשמל תהיה הרשות הייעודית כמשמעותה בהחלטה 1716 (להלן - החלטה 1716) ומנכ"ל החברה יהיה יו"ר הרשות.

(ב) להנחות את שר האנרגיה ורשות החשמל לבצע את הצעדים הדרושים, לרבות הסדרה רגולטורית או בדרך של תיקון חקיקה, אם יידרש, כך שממועד ההעברה ואילך הרשות הייעודית תהיה חברת ניהול המערכת ובראשה יעמוד

מנכ"ל חברת ניהול המערכת.
(ג) להנחות את שר האנרגיה ורשות החשמל, לבצע את הצעדים הדרושים, לרבות בדרך של הסדרה רגולטורית או בדרך של תיקון חקיקה, אם יידרש, על מנת להבטיח שעלויות הנובעות מהחלטות שר האנרגיה בזמן חירום, שעניינן מתן מענה לצרכים המידיים הנובעים מזמן החירום, בהתאם לשיקול דעתם, יוכרו במסגרת התעריף כעלויות ספק שירות חיוני, בכפוף לבקרת עלויות. לבצע את התיקונים הנדרשים בסעיף זה בתזכיר החוק שיופץ לפי פסקה 14 אלא אם יוסכם כי לצורך הסדרת הנושא לא נדרשים תיקוני חקיקה.

דברי הסבר

רקע כללי

משק החשמל בישראל מאופיין בשליטה כמעט מוחלטת של חברת החשמל לישראל בע"מ (להלן – **חברת החשמל**), שהיא מונופול אנכי הפועל בכל מקטעי המשק – ייצור, הולכה, חלוקה, אספקה וניהול המערכת. אומנם בשנים האחרונות החל מהלך של פתיחת מקטעי הייצור והאספקה לתחרות באמצעות הענקת רישיונות ליצרנים פרטיים, אך עדין כיום חברת החשמל מייצרת כ- 70% מהחשמל (ומחזיקה כ- 80% מההספק הזמין במשק) ומספקת לצרכנים כ- 85% מהחשמל במשק. כאמור לעיל חברת החשמל אף אחראית לניהול המערכת, ובמסגרת זו אחראית לתפקוד יומיומי תקין של משק החשמל וכן לתכנון פיתוחו לטווח הארוך בהיבטי הקמת רשת ותחזיות ביקוש ארציות ואזוריות לטווח הארוך.

פעילותה המקבילה של חברת החשמל בכל מקטעי משק החשמל מונעת התפתחותה של תחרות: מעמדה הדומיננטי של חברת החשמל בכל אחד ממקטעי הפעילות מקים חשש אינהרנטי להפעלת כוח שוק על-ידה במקטע שבו היא ספק יחיד או כמעט יחיד (ניהול המערכת, הולכה וחלוקה), תוך דחיקת מתחרים וצמצום התחרות במקטע אחר, שבו היא חשופה לניסיונות של אחרים להתחרות בה (ייצור ואספקה).

משק החשמל בישראל נמצא בשנים האחרונות בעיצומם של מספר תהליכים רבי משמעות המקודמים בהתאם למדיניות הממשלה ובכלל זה ביזור הפעילות במקטע ייצור החשמל, מעבר מאסיבי לשימוש בגז טבעי לצד שמירה על בטחון אנרגטי ועל אמינות אספקת החשמל, קידום ייצור באנרגיות מתחדשות וצמצום השימוש בדלקים מזהמים, תוך חתירה לעמידה ביעדים שהציבה הממשלה בהחלטת ממשלה מספר 542 מיום ה-20 בספטמבר 2015 שעניינה הפחתת פליטות גזי החממה וייעול צריכת האנרגיה במשק, ועוד. מגמות אלו מגבירות את מורכבות המשק, פותחות את האפשרות לייעל את משק החשמל (בין היתר, באמצעות הענקת רישיונות לשחקנים פרטיים) וכן מציפות באופן ברור את ניגודי העניינים הנובעים מקיומו של מונופול אנכי במשק החשמל.

בנוסף לכשלים הקיימים במבנה משק החשמל, מצבה הפיננסי של חברת חשמל מציב אתגר לעמידתה במשימותיה כגון פיתוח הרשת לצרכי המשק. החוב הפיננסי נטו של חברת חשמל, הגיע לשיא בשנת 2012, כאשר עמד על 56 מיליארד ₪, בעקבות שיבושים באספקת הגז ממצרים ועלייה חדה במחירי הדלקים. העלייה בהיקף החוב הפיננסי של חברת החשמל לוותה בירידת דירוג האשראי שלה, והחברה אף נדרשה לערבויות מהמדינה על מנת לגייס חוב בשנים 2012-2013.

חברת החשמל פועלת על מנת לחזק את איתנותה הפיננסית מאז שנת 2012, אך רמת החוב

הגבוהה מצריכה משאבים רבים לשירותו וצמצומו, והדבר מתבצע בין היתר באמצעות צמצום תקציב ההשקעות במשק החשמל וברשת בעיקר. כך, על פי הדוחות הכספיים של חברת החשמל, נכון לסוף שנת 2017 עמד החוב הפיננסי נטו שלה על 42 מיליארד ₪ והיקף הוצאות המימון נטו השנתיות שלה ירד מכ- 2.5 מיליארד ₪ בממוצע בשנים 2012-2014 לכ- 1.8 מיליארד ₪ בממוצע בשנים 2015-2017, ובמקביל, תזרים המזומנים השנתי אשר שימש להשקעה ברכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים ירד מכ- 4.9 מיליארד ₪ בממוצע בשנים 2014-2012 לכ- 3 מיליארד ₪ בממוצע בשנים 2015-2017.

במשך העשורים האחרונים פעלו מספר ועדות וצוותי עבודה בין-משרדיים, בניסיון לגבש רפורמה ישימה אשר תבטיח את המשך פיתוחו וייעלו של משק החשמל, בדגש על הבטחת התחרות במקטע הייצור. יצוין כי כבר ב-1996 כל מדינות האיחוד האירופי חויבו, באמצעות דירקטיבה של האיחוד, לפתוח את מקטע הייצור במשקי החשמל לתחרות. במרבית משקי החשמל המערביים בוצעו בעשורים האחרונים שינויים מבניים במשק החשמל, כאשר ישראל הינה המדינה היחידה ב-OECD (למעט צרפת בה כ-90% מהחשמל מיוצר ע"י גרעין או הידרו), שבה ייצור החשמל עדיין אינו תחרותי.

בנובמבר 2015 מינו שרי האוצר והאנרגיה צוות בינמשרדי, בראשות מנכ"לי משרדיהם, לקידום רפורמה במשק החשמל. בעבודת הצוות נטלו חלק נציגי אגף תקציבים, אגף הסכמי שכר במשרד האוצר, רשות החברות הממשלתיות, רשות החשמל ורשות ההגבלים העסקיים. במהלך תקופת עבודה הצוות ובהמשך לדיון בפני בג"ץ (שהתקיים בעקבות עתירה שהגישה המדינה לביטול פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה. במסגרת העתירה נתבקש בין היתר כי בית המשפט ייקבע שלעובדים לא קיימת זכות שביתה בנסיבות ושהחובה היחידה המוטלת על המדינה טרם גיבוש הרפורמה היא היוועצות בעובדי חברת החשמל) התקיימה היוועצות עם ועדי עובדי חברת החשמל ונציגיהם מההסתדרות, וכן קוימו דיונים עם חברת החשמל ונציגי פורום היצרנים הפרטיים בגז טבעי ("פורום היח"פים" שהיה אחד המשיבים לבג"ץ). לאחר דיונים אינטנסיביים במהלך החודשים האחרונים, התגבשה רפורמה במשק החשמל ושינוי מבני בחברת החשמל אשר עקרונותיהם מפורטים בהחלטה זו. בנוסף הושגו הסכמות על היבטים הקשורים להשלכות על עובדי חברת החשמל אשר קבלו ביטוי בהסכם קיבוצי אשר נחתם ביום 17/05/2018.

להלן יוצגו עיקרי הרפורמה, אשר נזכרים בתמצית בסעיף א' להחלטה:

1. מקטע הייצור:

א. מכירת תחנות: בתקופה שבין 18 חודשים ל-60 חודשים מיום החלטת הממשלה, חברת חשמל תמכור 5 תחנות כוח, כמפורט בטבלה מטה, בהספק כולל של כ- 4500 מגהואט (להלן -מ"ו). הספק זה מהווה מעל ל-50% מהספק המותקן של חברת חשמל בייצור בגז טבעי.

שם אתר הייצור	מועד אחרון למסירת חזקה ביחס ליום אישור החלטת הממשלה
אלון תבור	18 חודשים מהמועד הקובע
רמת חובב	30 חודשים מהמועד הקובע
רידינג	36 חודשים מהמועד הקובע
חגית ל"ק מהאתר כמפורט בתשריט שבנספח)	48 חודשים מהמועד הקובע
אשכול	60 חודשים מהמועד הקובע

לאחר יישום הרפורמה נתח השוק של חברת חשמל בהספק המותקן ירד מכ-80% בשנת 2017 לכ-45% ב-2026 ולכשליש מההספק המותקן מספר שנים לאחר מכן. כמו כן, יועבר במסגרת הרפורמה ובהתאם להסכם שנחתם בין המדינה ורשות מקרקעי ישראל (להלן – רמ"י) ובין חברת החשמל, שטח מתחנת רוטנברג אשר יועד בעבר להקמת תחנה D הפחמית. באתרים הנמכרים, הקמת יחידות ייצור על-ידי גורמים פרטיים בשטחים המיועדים כבר היום לתחנות כוח תמצה את יתרונות המגזר הפרטי בפרויקטים מסוג זה ותבטיח ניצול יעיל של הקרקע, ללא צורך להקצות שטחים פתוחים נוספים. (למען הסר ספק, אין באמור בהחלטת ממשלה זו כדי לגרוע מהאמור בהחלטה מס' 2592 מיום 2 באפריל 2017 שענינה עידוד מאגרים קטנים ובינוניים והכרזה על שעת חירום במשק הגז הטבעי, ובכלל זה לענין הסמכות לפי סעיף 76(ג) לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 שהוענקו בסעיף 12 להחלטה 2592 והסמכות שניתנו בהמשך לסעיף 9 להחלטה 2592)

ב. הקמה ע"י חברה בת של חברת החשמל: חברת הבת של חברת חשמל תקים 2 מחז"מים באתר אורות רבין בחדרה בהספק של כ-1200 מ"ו (עם אפשרות לסטיה כלפי מעלה של 5%), המייצרים באמצעות גז טבעי ובכך תתאפשר סגירה מהירה של יחידות הייצור הפחמיות 1-4 באתר ויביאו לצמצום השימוש בפחם. יצוין כי סגירת היחידות הפחמיות הינה בהתאם להחלטה משותפת של שרי האנרגיה והגנת הסביבה. על מנת לתמרץ את חברת חשמל להקדמת מכירת תחנותיה, הקמת המחז"מ השני מותנית במכירת תחנת אלון תבור ובפרסום ההליך התחרותי למכירת אתר רמת חובב, על ידי חברת חשמל.

ג. מתוך כוונה להבטיח את יציאת חברת החשמל ממקטע הייצור באופן הדרגתי לאחר שנות הרפורמה, חוק משק החשמל, התשנ"ו-1996 (להלן – חוק משק החשמל) יתוקן כמפורט בסעיף 14(ו) להחלטה באופן שמבהיר כי חברת חשמל או חברות הבת שלה, בין השאר, לא יקימו, יתכננו או ישחלפו תחנות כוח ולא יעסקו ביעוץ בנוגע לכך עבורן או עבור אחרלמעט מה שיותר להן במפורש בחוק כגון פעילות תחזוקה של תחנותיהן ותכנון סטטוטורי לגבי אתי הייצור הנמכרים. בנוסף הדבר נזכר בהתחייבויות חברת חשמל כלפי המדינה המצורפות כנספח להחלטה זו.

2. מקטע הרשת (הולכה וחלוקה)

ד. חברת חשמל תישאר מונופול במקטעי הרשת. במקטע החלוקה ישמר הסטטוס קוו באשר לפעילות המחלקים ההיסטוריים וישויות פרטיות אחרות הפועלות במקטעי הרשת. בנוסף, תבוצע תכנית השקעות מאסיבית בפיתוח רשת ההולכה ובפיתוח רשת החלוקה.

3. ניהול המערכת

א. במטרה לצמצם את האינטגרציה האנכית המאפיינת את משק החשמל, ולהפחית את ניגוד האינטרסים בתוך החברה פעילות ניהול המערכת (ובכלל זה פעילות יחידות ניהול המערכת, תפ"ט והיחידה לסטטיסטיקה ושווקים) תעבור מחברת החשמל לחברה ממשלתית נפרדת, חברת ניהול המערכת בע"מ (להלן – **חברת מנהל המערכת**). מדובר בחברה קיימת אך יש למנות לה דירקטורים ולהשקיע בה כספים (כמפורט בסעיפים ב(1) ו-24(ה) להחלטה) על מנת לאפשר לה להיערך לקליטת הפעילות.

ב. חברת מנהל המערכת תעסוק בניהול המערכת כמשמעו בחוק משק החשמל ובכלל זה האופטימיזציה של משק החשמל והעמסת תחנות כח, תפעול מנגנוני סחר בחשמל, תכנון סטטוטורי והנדסי של רשת ההולכה ותכנון ארוך טווח ותחזיות הביקושים במשק. כמו כן, כאמור בסעיף ב(3) להחלטה במועד עתידי (אשר ייקבע לאחר התייעצות עם רשות החברות הממשלתיות בנוגע למצבה הפיננסי של החברה) החברה תקבל לידיה את האחריות לרכש, אחסון וטיפול בדלקים המשקיים במשק החשמל (סולר וגז טבעי נוזלי) ולמכירתם ליצרנים לפי הצורך.

4. מקטע האספקה

מקטע האספקה הוא מכירת החשמל לצרכן. לצורך כך נדרשים מערך הפקת חשבוניות וגבייה, מאגר היסטוריית נתוני הצרכן, ומוקד שירות לקוחות. במקטע זה עשויים להינתן שירותים טכנולוגיים חדשניים אשר נלווים לצריכת החשמל ויתכן שיהיו בעלי רישיונות אספקה שיפעלו (בכפוף לכל דין) לאגד מספר תחומי שירות (כגון מים, גז, אינטרנט וכו') לחבילה אחת ובכך יקלו על הצרכן להתנהל מול ספקי תשתית שונים. במסגרת ההחלטה מוצע להורות לרשות החשמל ולשר האנרגיה לקבוע כי:

א. מקטע האספקה לצרכני מתח גבוה, עליון ועל-עליון יפתח באופן מלא לתחרות, וחברת החשמל תישאר מספק ברירת המחדל אך ייאסר עליה להתחרות בו.
ב. מקטע האספקה לצרכני מתח נמוך: המקטע יפתח לתחרות באופן הדרגתי, ולחברת חשמל תינתן האפשרות להתחרות בו אם וכאשר ירד נתח השוק שלה מתחת ל-60% ממספר הצרכנים במקטע האספקה במתח נמוך, בהתאם לרגולציה שתיקבע רשות החשמל.

ג. שירותי ערך מוסף: מיום שמספר הצרכנים של חברת החשמל ירד משיעור של 75% מסך הצרכנים במקטע האספקה במתח נמוך – החברה תוכל לספק שירותי סייבר לכלל הצרכנים ושירותי "בית חכם" והתייעלות אנרגטית לצרכני מתח נמוך בלבד (נושא זה יוגדר ברישיון האספקה שיינתן לחברה לאחר פקיעת הרישיון האחדו שבידיה כיום).

5. איתנות פיננסית

אחת ממטרות השינוי המבני הינה שיפור האיתנות הפיננסית של חברת החשמל, באמצעות כך שבכוונת חברת החשמל לצמצם את עלויות כוח האדם בחברה ולנתב את הרווחים והתמורות ממכירת הנכסים, לגידול בהשקעות מחד ולצמצום החוב הפיננסי מאידך. במסגרת זאת, דירקטוריון חברת החשמל קבע יעדי איתנות פיננסית אשר מתוכננים להיות מושגים על פני שמונה השנים הקרובות וההגעה אליהם תהווה שיפור מהותי באיתנותה של החברה. על מנת לעקוב ולבקר את מאמצי החברה לשפר את האיתנות הפיננסית שלה מוצע בסעיפים ב(13) ו- (16) להחלטה:

א. להקים צוות ממשלתי, בראשות מנהל רשות החברות הממשלתיות, ובהשתתפות הממונה על התקציבים, החשב הכללי ומנכ"ל משרד האנרגיה או מי מטעמם, אשר יעקב ויבקר על בסיס דיווחי חברת החשמל לצוות אחר עמידת חברת חשמל ביעדי האיתנות הפיננסית והתקיימות ההנחות שבבסיס התכנית העסקית שאושרה בהחלטת דירקטוריון חברת החשמל מיום 10 במאי 2018 הנוגעות לרפורמה ולשינוי המבני. הצוות יתכנס אחת לשנה או בסמוך לקרות אירוע משמעותי בעל קשר ישיר ליישום הרפורמה המשפיע באופן מהותי על העמידה ביעדי האיתנות הפיננסית של החברה, לפי המוקדם מבניהם. ככל שיוסכם כי קיימת חריגה מהותית צפויה מהעמידה ביעדי האיתנות הפיננסית או מההנחות הנוגעות להסכמות בנושא הרפורמה, אשר שימשו בקביעת יעדי האיתנות הפיננסית, הצוות יקיים דיונים עם החברה ביחס לדרכי פעולה אפשריות.

ב. הממשלה לא תחייב את חברת החשמל לחלק דיבידנדים ככל שדירקטוריון החברה יחליט בשנה נתונה כי לא תתבצע חלוקה שכזאת, וזאת עד לשנת 2025 או עד להגעת החברה ליעדים הפיננסיים שקבע הדירקטוריון ביום 10.5.18, כמוקדם מבניהם.

ג. בנוסף, כאמור בסעיף ב(8) להחלטה, הממשלה רושמת בפניה את הודעת רשות החשמל לפיה במסגרת האסדרה שבכוונתה לפרסם לקראת הליך התחרותי שתקיים חברת החשמל לישראל למכירת תחנות הכוח, התמורה לחברה בעד מכירת האתרים תהיה בשווי הוגן, וכי התמורה האמורה לא תפחת משווי המכירה של האתר בתוספת שווי הקרקע. לעניין זה "שווי המכירה" – השווי התעריפי של האתר בתוספת כל עלות שתוכר על ידי הרשות ואשר תיווצר באופן ישיר בשל הליך המכירה, לרבות בשל פינוי ובינוי של תשתיות חברת החשמל שיפנו מהאתר האמור, בכפוף לבקרת עלויות

ד. יוער כי במסגרת סעיף 14(טז) מוצע בין היתר כי סעיף 62 לחוק משק החשמל יתוקן כך ששר האוצר ושר האנרגיה יהיו רשאים לאשר הסכם המסדיר את חלוקת הנכסים והזכויות בין חברת חשמל ובין המדינה אם ראו כי יש באישורו תועלות משקיות, ובלבד שחלוקה כאמור לא תחויב במס לפי כל דין ולא יראו זאת כמכירה לענין חוקי המס. יוער כי סיום חלוקת הנכסים יסייע בשיפור מצבה הפיננסי של החברה כיון שיתאפשר לה, בין השאר, לפרוע קרן בסך של כ-15 מיליון ₪ של אג"ח צמיתות, שערך לפי הדוח הכספי של חברת החשמל לשנת 2017 עמד על כ-2.5 מיליארד ₪.

6. יחסי עבודה, שכר ועלויות רפורמה

א. במסגרת הרפורמה צמצום מצבת כוח האדם ב – 1,803 משרות, בנוסף לכ-400 תקנים שיופחתו בשל המעבר הצפוי של עובדים לחברת מנהל המערכת (ולזוכים בהליכי התיחור למכירת אתרי הייצור (כמפורט בסעיף 1(ט) לכתב ההתחייבויות של חברת החשמל המצורף כנספח להחלטה זו, . העובדים יפרשו תחת תנאי הפרישה הקיימים לעובדי חברת החשמל מהסכמי הפרישה האחרונים, ומעבר לכך הוסכם על תוספת של 1,250 ₪ לקצבה הפנסיונית של הפורשים. בהשלמת מהלך הפרישה תעמוד מצבת העובדים של החברה על 6,400, ומצבת העובדים הארעיים תנוע בין 2,600 ל-2,900.

ב. מעבר לכך, הוסכם על תוספת לקצבה הפנסיונית של 1,700 ₪ לעובדים הקבועים שישארו בחברה, בכפוף להתקדמות הרפורמה ובהתאם לעמידה באבני הדרך הבאות:

- 1) כניסת ההסכם הקיבוצי לתוקף-150 ₪
- 2) שינוי מבני (שתי פעימות)-230 ₪
- 3) הוצאת מנהל המערכת-320 ש"ח
- 4) הסכם קיבוצי חדש בנושא שכר-100 ש"ח
- 5) מכירת תחנות אלון תבור-150 ₪
- 6) מכירת רמת חובב-150 ₪
- 7) מכירת רידינג-90 ₪
- 8) מכירת חגית-90 ש"ח
- 9) מכירת אשכול-420 ₪

ג. כמו כן, ייחולו שינויים ביחסי העבודה בחברה: העברת 150 עובדים בכירים בחברת חשמל להעסקה באמצעות חוזים אישים, ביטול הפריטטיות בענייני משמעת, ביטול רכיב שכר העידוד כרכיב אוטומטי והפיכתו לתשלום עפ"י יעדים וביצועים ועוד.

ד. הוסדרו מעמדם ותנאי עבודתם של – עובדי תחנות הייצור שיימכרו והעובדים שיעברו לחברת ניהול המערכת.

להלן יפורטו דברי ההסבר לסעיף ב' בהחלטה:

סעיפים 1-3: כאמור במסגרת הרפורמה תועבר פעילות יחידות ניהול המערכת, תפ"ט וסטטיסטיקה לחברה ממשלתית נפרדת. מועד תחילת פעילות חברת מנהל המערכת כבעלת רישיון לניהול המערכת הוא עד 18 חודשים מיום קבלת החלטה זו. לצורך כך, מוצע בסעיפים אלו להטיל על שרי האוצר והאנרגיה למנות חברי דירקטוריון לחברת מנהל המערכת, להטיל על שר האנרגיה (בהתייעצות עם רשות החשמל או לפי הצעתה) להתקין במידת הצורך תקנות לעניין רישיון לניהול מערכת, ולהטיל על רשות החשמל ושר האנרגיה להעניק רישיון לניהול מערכת לחברת מנהל המערכת. ברישיון ייקבע, בין היתר, כי החל ממועד שייקבע להקדם האפשרי, לאחר התייעצות עם רשות החברות הממשלתיות באשר למצבה הפיננסי של החברה, החברה תהיה אחראית על רכש, אחסון ומכירת דלקים משקיים.

סעיף 4: מוצע כי עד למתן רשיון אספקה חדש, במסגרת סמכותם מכח סעיף 6(ד) לחוק משק החשמל, שרי האוצר והאנרגיה, בהתייעצות עם רשות החשמל, יאשרו לחברת החשמל לבצע פעילות בתחום הסייבר (והכל באופן המפורט בהחלטה), וזאת כחלק מפעילות שירותי ערך

מוסף שתוכל החברה להעניק עבור לקוחות במקטעי מתח על-עליון, עליון וגבוה. אישור השרים נדרש בתקופה בה חברת החשמל תפעל במקטע האספקה מכח הרישיון האחד שבידיה. לכשיינתן רישיון אספקה חדש, פעילות הסייבר תכלול בו כפעילות נלווית (ראה האמור בסעיף ב(10)(כא) להחלטה, ועל כן האישור לפי סעיף 6(ד) נדרש רק לתקופת הרישיון האחד.

סעיף 5: על מנת להימנע מחשש למחסור בהספק הדרוש למשק החשמל, יש להאיץ את ההיערכות להקמת הספק חלופי לתחנות שיחידות הייצור בהן צפויות לסיים את חייהן באמצעות קידום הליכי התכנון הדרושים (מדובר על יחידות הייצור באתר רידינג, ויחידות 1-4 שבאורות רבין ובמידת הצורך אף יחידות ייצור בשאר אתרי הייצור הנמכרים). לצורך כך מוצע כי תכנית הפיתוח של החברה תתוקן בהתאם לסעיף 19 לחוק משק החשמל (בנוסף יידרש תיקון חקיקה כמפורט בסעיף ב(14)(ו) להחלטה) כך שתכלול:

- א. קידום התכנון הסטטוטורי של שתי יחידות ייצור באתר רידינג וכן ההשגחה באתר. החברה תגיש את המסמכים לאישור הפקדה במוסדות התכנון תוך 18 חודשים מיום החלטת ממשלה זאת. זאת במטרה להאיץ את ההיערכות והפעילות הנדרשות להקמת הספק חלופי באתר רידינג בתל אביב.
- ב. ככל שגורמי הממשלה יסברו שישנו צורך, תכנון סטטוטורי באתרי הייצור הנמכרים הנוספים על ידי חברת החשמל בהתאם לצרכי המשק.
- ג. לתכנית הפיתוח של חברת הבת של חברת חשמל, אשר תקום לפי סעיף להחלטה 12, יצורף תכנון וההקמה של 2 מחז"מים על ידי חברת הבת של חברת חשמל (ראה סעיף ב(12) להחלטה) באתר אורות רבין. הראשון מבניהם יתחיל לפעול עד יוני 2022. מחז"מים אלו יהיו את ההספק החלופי ליחידות הייצור הפחמיות 1-4 אשר צפויות לסיים את פעילותן בהתאם להחלטת שר האנרגיה והשר להגנת הסביבה.

סעיף 6: על מנת לאפשר היערכות לתחילת פעילות כבעל רישיון לניהול המערכת, יועברו לחברה זו 5 עובדים מחברת החשמל, וכאמור בסעיף ב(1) להחלטה יהא צורך למנות לה דירקטורים. יוצא מכך הוא שעוד לפני תחילת הפעילות כבעלת רישיון, יהיו לחברת מנהל המערכת הוצאות, אך לא צפויות לה הכנסות בתקופה זו. על כן, מוצע כי יוקצו מתקציב המדינה סך של 3 מלש"ח ב-2018 ו-10 מלש"ח בשנת 2019, כנגד הקצאת מניות למדינה בחברה. השקעה זו בחברה טעונה, בין היתר, אישור של ועדת הכספים של הכנסת בהתאם לסעיף 10 לחוק החברות הממשלתיות. יובהר כי הקצאת תקציב זו היא לצורך תחילת פעילות בסיסית ולכשיגובש מודל הפעילות המלא של חברת מנהל המערכת לרבות בחינת החשיפות, הסיכונים ומבנה ההון הנאות שלה, ייקבע בכפוף לדין הצורך בהזרמת הון נוספת.

סעיף 7: לאור מכירת התחנות על ידי חברת חשמל, בחנה החברה האם צפוי שינוי בכמויות הגז הטבעי הנצרך על ידה. זאת מכיוון שהחברה מחויבת במסגרת חוזה הגז שלה לרכוש כמות גז אשר התשלום עליה אינו מותנה בצריכה (התניית Take or pay-TOP). לפי מסקנות החברה, צריכת הגז של חברת החשמל, בהינתן מכירת התחנות והקמת שני המחז"מים באתר אורות רבין, צפויה להיות גבוהה מהתחייבות הרכישה אף שהיא תהיה נמוכה מהכמות הנצרכת כיום. לאור זאת, רשות החשמל החליטה בישיבתה מיום 15 במאי 2018, כי לא תשנה את החלטתה בדבר הכרה בתעריף החשמל, במחויבות חברת החשמל ל-TOP בהסכם הגז של חברת החשמל עם שותפות הגז בתמר בעקבות מכירת אתרי הייצור, ככל שחברת חשמל תעמוד בתנאים המפורטים בהחלטת רשות חשמל.

סעיף 8: כאמור אחת ממטרות הרפורמה היא חיזוק האיתנות הפיננסית של חברת חשמל. במסגרת זו רושמת הממשלה את הודעת רשות החשמל כי בישיבתה מיום 15 במאי 2018 החליטה כי במסגרת האסדרה שבכוונתה לפרסם לקראת הליכי מכירת התחנות, התמורה לחברת החשמל תהיה בשווין הוגן אשר לא יפחת מהשווי התעריפי של התחנות בתוספת שווי

הקרקע, וכל העלויות הנובעות באופן ישיר מהמכירה לרבות העתקת תשתיות הנדרשות לחברת החשמל להמשך פעילותה למיקום חלופי. למען הסר ספק, יצוין כי בהתאם להחלטת הרשות תמורה עודפת מעל לשווי התעריפי ולעלויות הנובעות ממכירת והעתקת התשתיות תוכל להוות חלק מרכיבי מימון הרפורמה, בהתאם להחלטת רשות חשמל. יצוין, כי בהתאם לסעיף 1(ז) לכתב ההתחייבויות של חברת החשמל המצורף כנספח להחלטה זו, כל מכירה או העברה של נכסים או התחייבויות על ידי חברת החשמל, לרבות לחברה בת, או מכירה של אתרי ייצור תיעשה בכפוף לכל דין ובשים לב למגבלות הכלולות במסמכי גיוס החוב של חברת החשמל.

יצוין כי לחברת החשמל הסכמי הלוואה רבים מול מלווים שונים. חלק מההסכמים, ובפרט הסכמים הכוללים שעבודים קבועים על נכסים מסוימים, כוללים תניות המגבילות את יכולת החברה למכור נכסים מסוימים, או קובעות זכויות שונות למלווים בקשר עם מכירת נכסים כאמור. לעמדת חברת החשמל, כפי שהוצגה בפני גורמי הממשלה, אין מניעה לבצע את השינוי המבני על אף הוראות אלה. כלל ההשלכות האפשריות של הסכמי המימון מול הנושים על המתווה המוצע הוצגו לגורמי הממשלה במסגרת הדיונים על המתווה המוצע, והן יוצגו לממשלה במסגרת הדיון. העלויות המשוערות, לגישת חברת החשמל, בהקשר זה נלקחו בחשבון על ידי חברת החשמל, לאחר התייעצות עם יועציה הפיננסיים והמשפטיים, במסגרת המודל הפיננסי שהוצג על ידה.

סעיף 9: במסגרת סעיף זה מוצע כי רשות החשמל תבחן קביעת מספר אסדרות הקשורות באופן ישיר ליישום הרפורמה, ובפרט בחינת קביעת אסדרה בנושאים הבאים:

- א. העברת מידע (קיים ושייווצר בעתיד) בין חברת החשמל לחברת מנהל המערכת - על מנת לאפשר פעילות סדירה של החברות, השומרת על שרידות המערכת, וכן מונעת פגיעה בתחרות. ההחלטה תתייחס למידע קיים ומידע עתידי, וייתכן כי תטיל מגבלות על חשיפת המידע לעובדי מי מהחברות על מנת למנוע פגיעה בתחרות.
- ב. סמכות חברת מנהל המערכת בקביעת מועדים לעבודות תחזוקה במשק החשמל - על מנת לאפשר ניהול תקין של מערכת החשמל, חברת מנהל המערכת תאשר ותתזמן את מועדי ואת משך התחזוקה של מקטעי הרשת ואתרי הייצור של חברת חשמל, כפי שבמסגרת ניהול המערכת כיום ישנה סמכות לאשר את תכנית התחזוקה של היצרנים הפרטיים.
- ג. קביעת אופן העמסת מתקני ייצור ברשת החלוקה מול חברת מנהל המערכת והסכמים תפעוליים מול בעל רישיון החלוקה - מדובר במתקני ייצור קטנים הפועלים בגז טבעי, אשר מתחברים לרשת החלוקה. מתקנים אלו עובדים לפי תכנית העמסה יומית, בשונה ממתקני אנרגיה מתחדשת אשר אין להם תכנית העמסה. לאור זאת, העמסתם צריכה להיות בהתאם להצעת מחיר שמציע היצרן ולשיקולי מנהל המערכת. ההסכמים התפעוליים יהיו מול בעל רישיון החלוקה.
- ד. פעילות המיתוג - פעילות המיתוג היא "ניתוק" של קוים או מתקנים במקטע הרשת בתגובה להפרעות ברשת או לצורכי תחזוקה. האחריות לפעילות זו הינה סוגיה בעלת משמעות הן לבטיחות והן לשרידות המערכת. לאור זאת, סוכם מראש על מנגנון לביצוע פעילות המיתוג, המפריד בין פעולות מתוכננות מראש, לבין פעולות בנסיבות חריגות, כפי שמפורט בגוף ההחלטה. לאור האחריות של המפקח בניהול המערכת לשרידות המערכת ולאור פרק הזמן הקצר העומד לרשותו לקבלת החלטות בזמן אמת, נקבע בהחלטה כי העברת האחריות לניתוק לפיקוח ההולכה תעשה בכפוף לשיקול דעתו של המפקח בניהול המערכת. מובהר כי אין בקביעת המנגנון כדי לגרוע מסמכות רשות חשמל לקבוע אסדרה אחרת לאחר שנועצה עם שתי החברות הנוגעות בדבר - חברת חשמל ומנהל המערכת.
- ה. לאור הפרדת מנהל המערכת מחברת חשמל נדרשת התייחסות לסוגיית העמסת תחנות הכוח של חברת החשמל וכן לממשק המסחרי של יחידות הייצור של חברת החשמל מול מנהל המערכת. בהתאם לכך תקבע אסדרה אשר עקרוניתה הן: העמסה התחנות של

כל יחידת ייצור, תבוצע באופן ישיר על-ידי מנהל המערכת, בעוד הממשק המסחרי יהיה מול גורם מרכזי בחברת חשמל שבעלותו מספר יחידות ייצור ומול חברת הבת שתקום לפי סעיף 12 להחלטה. כך למעשה יהיו שני ממשקים מסחריים: האחד ישמש את כלל יחידות הייצור חברת החשמל הקיימות כיום (חלקן עד למכירתן) והשני ישמש את יחידות הייצור שיוקמו על ידי חברת הבת.

ו. לשם מכירת אתרים ע"י חח"י תפורסם אסדרה אשר תגדיר את העקרונות ההליך התחרותי של מכירת האתרים וכן תייצר ודאות למציעים במכרז לגבי הרגולציה אשר תחול על המתקן לאחר מכירתו. לפיכך הרשות תבחן קביעת אסדרה שתאפשר את מכירת אתרי הייצור באופן יעיל ותחרותי ופרסומה טרם מועד פרסום ההליך התחרותי למכירה בהתאם למועדים המפורטים בסעיף.

ז. בדומה לשאר הפעילות של חברת החשמל יש לקבוע תעריפים לחברת הבת אשר תקום ובמסגרתה יוקמו ויופעלו שני המחז"מים באתר אורות רבין בחדרה אשר מוזכרים בסעיף 55 להחלטה. לפיכך הרשות תבחן קביעת אסדרה לעניין העלות המוכרת לחברת הבת שתקים ותתפעל את שני המחז"מים באורות רבין וכן לרגולציה שתחול על מתקני ייצור אלו.

ח. הסבת הסכמים ברשת ההולכה- הסכמים לרכישת אנרגיה מיצרני חשמל פרטיים ברשת ההולכה (כלומר יצרנים אשר מיתקן הייצור שלהם מחובר ישירות למערכת ההולכה), אשר חברת חשמל חתומה עליהם, יוסבו לחברת מנהל המערכת במועד תחילת הפעילות של חברת מנהל המערכת כבעל רישיון לניהול המערכת. אופן הסבה יקבע באסדרה.

ט. הסבת הסכמים ברשת החלוקה- הסכמים לרכישת אנרגיה מיצרני חשמל פרטיים הפועלים בגז ואשר מתקני הייצור שלהם מתחברים ישירות לרשת החלוקה, אשר כיום חתומים מול חברת חשמל, יוסבו למנהל המערכת במועד תחילת הפעילות של חברת מנהל המערכת כבעל רישיון לניהול המערכת, אך ההיבטים התפעוליים בהסכמים יישארו מול חברת החשמל. אופן הסבה יקבע באסדרה. יוסבר שהסכמים שנחתמו בין חברת החשמל ובין יצרני אנרגיה מתחדשת לא יוסבו לחברת מנהל המערכת (וראה עוד בסעיף 10(כה) להחלטה).

י. אתר רמת שרון ואתר דניה המשמש כיום את יחידת ניהול המערכת של חברת החשמל, צפויים לעבור לידי חברת מנהל המערכת עם תחילת פעילותה כבעל רישיון לניהול המערכת (ר' סעיף 14(א)) לכתב ההתחייבויות של חברת החשמל המצורף כנספח להחלטה זו). עם זאת יהא צורך לאפשר את פעילות פיקוח ההולכה של חברת החשמל באתר רמת שרון עד להקמת אתר קבוע לפיקוח הולכה. לפיכך מוצע כי רשות החשמל תבחן קביעת אסדרה לאופן בו ישמש האתר גם לפיקוח הולכה באופן זמני על ידי עובדי חברת חשמל.

יא. בנוגע למתקני ייצור פרטיים אשר מתחברים לרשת ההולכה באמצעות מספר חיבורים מרשת החלוקה תבחן רשות החשמל קביעת חלוקת סמכויות בין חברת ניהול המערכת לבין חברת חשמל כבעלת רישיון הולכה וחלוקה. דוגמה למתקנים מסוג זה היא טורבינת רוח.

סעיף 10: במסגרת סעיף זה מוטל על שר האנרגיה ורשות החשמל לפעול לאסדרת תחומי אחריות של בעלי רישיון ניהול המערכת, אספקה, הולכה וחלוקה. בפרט מוזכרים היבטים אשר משרטטים את "קו הגבול" של תחומי האחריות בין חברת מנהל המערכת ובין חברת חשמל על פעילותה במקטעים השונים בהיבטי התכנון של רשת הולכה וחלוקה, תחנות ייצור, השנאה וכו'; סקרי חיבור למתקני ייצור וצריכה; טיפול בדלקים משקיים; גבולות שירותי חלוקת חשמל; דרישות מערכתיות לצידוד עיקרי במערכת ההולכה וההשנאה. להלן עיקרי הנושאים אשר מוסדרים בסעיפים אלו:

סעיפים א'-ד', ו'-ז', יג'-טו': מוצע לקבוע כי חברת מנהל המערכת תגיש לאישור שר האנרגיה והאוצר את תכנית הפיתוח ברשת ההולכה להקמה ושדרוג של מעגלי מתח על-עליון ועליון, תחנות מיתוג, וכן תחנות משנה, ולוחות הזמנים לביצוע שלהם. בהתאם לכך, חברת החשמל תידרש לפעול לפי תכנית הפיתוח לרשת ההולכה שהכין בעל רישיון לניהול המערכת

כאמור, לאחר שזו אושרה לפי סעיף 19 לחוק משק החשמל וכך תיווצר חלוקת אחריות בין החברות על הכנת התכנית ויישומה.

כמו כן, תוגדר חלוקת האחריות בהיבטי תכנון הנדסי, תכנון סטטוטורי ורישוי: חברת מנהל המערכת תהיה אחראית, בתיאום עם משרד האנרגיה, לתכנון סטטוטורי של רשת ההולכה עד לשלב תכנית מתאר מפורטת מאושרת ותקפה. החל משלב זה, פעילות הרישוי תהיה באחריות חברת החשמל כבעלת רישיון הולכה. ואולם ככל שלצורך אישור תכנית מתאר לתחמ"ש הנערכת על-ידי חברת מנהל המערכת יידרשו מסמכים או בדיקות עבור תכנון מפורט המבוצעים כיום ביחידות חברת החשמל שלא צפויות לעבור לחברת מנהל המערכת, כגון אלו המפורטים בגוף ההחלטה, הם יוכנו על ידי חברת החשמל. המסמכים יסופקו לבעל רישיון ניהול המערכת, והכל בהתאם להנחיות מנהל המערכת. לעומת זאת, בעל רישיון חלוקה, יהיה אחראי לתכנון סטטוטורי של מתקנים ברשת החלוקה שבאחריותו.

התכנון הנדסי מערכתי של מערכת ההולכה והשנאה, יהיה באחריות חברת מנהל המערכת. על בסיס תכנון זה תבצע חברת חשמל את התכנון ההנדסי המפורט.

בנוסף נקבע כי תכנית המתאר לרצועת קו החיבור של מתקני ייצור לרשת לרבות תסקיר השפעה על הסביבה יבוצעו על ידי חברת מנהל המערכת, בעוד התכנון המפורט והביצוע של קו החיבור והפרויקטים המשיקים, יעשו על ידי בעל רישיון הולכה. חברת מנהל המערכת תבצע תיאום טכני לתחמ"ש של מתקני ייצור וצריכה המתחברים למערכת ההולכה. המשך התיאום הטכני של ההקמה יבוצע על ידי חברת החשמל. לעומת זאת התיאום הטכני למתקני ייצור המתחברים למערכת ההולכה יבוצע על ידי מנהל המערכת, אשר יבצע גם בדיקות הקבלה למתקנים אלו. בדיקות הקבלה למתקנים המתחברים לרשת החלוקה יבוצעו על-ידי בעל רישיון החלוקה.

סעיף ה': חברת החשמל רוכשת ומתפעלת כיום דלקים משקיים כגון סולר וגז טבעי נוזלי. מוצע לקבוע כי בשלב זה חברת חשמל תהיה אחראית לטיפול בדלקים המשקיים (גז טבעי נוזלי וסולר) עד שהאחריות תועבר לחברת מנהל המערכת, בהתאם לאמור בסעיף 3 להחלטה. העברת האחריות למנהל המערכת תאפשר למכור דלקים אלו לכלל היצרנים במשק ללא חשש לניגוד ענינים בהתאם לתוכנית הייצור היומית ובכך יינתן מענה טוב יותר לצרכי המשק במצבי מחסור, כגון ארועי פגיעה בתשתית הגז.

סעיפים ח' עד יא', ו- כ'- בסעיפים אלו מוסדרת פעילות חברת חשמל במקטע החלוקה אל מול המחלקים הפרטיים, ובפרט:

- א. ככלל, מקרקעין בבעלות פרטית יוגדרו כצרכן וחברת החשמל תפעל להקמת רשת במרחבים ציבוריים. מעקרון זה הוחרגו רק מבנים תעשייתיים באזורי תעשייה ובתי מגורים. כלומר, חברת החשמל לא תקים מרכיבי רשת בקניונים, בתי אבות, בתי חולים וכד'. עם זאת, במתחמים תעשייתיים החברה תגיע לכל מפעל גם אם הבעלות על אזור התעשייה היא פרטית (אלא אם המבנה לא משמש בפועל לתעשייה). כמו כן, חברת החשמל תגיע לכל דירת מגורים בבתיים משותפים. (במקרים שבהם יוקמו מיקרו גנרציה או מתקן אגירת חשמל, שאינם בשטח פרטי, שיצריכו העברת אנרגיה לרשת ולצרכנים שונים, למעט מתקנים בחצר צרכן, הרשת המחברת אותם לשאר הצרכנים תוקם ותתופעל על ידי חברת החשמל כבעלת רישיון חלוקה או על ידי מחלק פרטי בשטח שהוגדר (או יוגדר) ברישיונו).
- ב. ההחלטה משמרת את סמכות רשות החשמל להעניק רישיונות חלוקה למחלקים היסטוריים עד ל 10% מהביקוש המשקי ולקבוע את שטחי המחלקים. בנוסף, יתאפשר גידול טבעי של אזורי החלוקה, גם אם גידול זה יביא לסטייה מאותם ה- 10%.

סעיפים יב', יח': לעניין סקרים הנדרשים לחיבור מתקני ייצור וצריכה נקבע החלוקה הבאה:

עבור מתקנים אשר מתחברים לרשת ההולכה יבוצעו הסקרים על-ידי חברת מנהל המערכת. עבור מתקנים המתחברים לרשת החלוקה, נקבע כי חברת מנהל המערכת תקבע עקרונות וקריטריונים לביצוע סקרי חיבור לצרכנים ויצרנים במקטע החלוקה. הסקרים יבוצעו על ידי בעל רישיון החלוקה. ההחלטה קובעת גם מנגנון השגה על הסקרים (יוזכר כי כאמור בסעיף ב(9)(יא) להחלטה, תיתכן הסדרה שונה למתקנים המתחברים במספר חיבורים לרשת החלוקה).

סעיף טז': אגירת חשמל היא טכנולוגיה אשר נמצאת במגמת התפתחות ועשוי לסייע להתמודדות עם אתגרי משק החשמל המבוזר ומרובה אנרגיות מתחדשות. בשנים הקרובות, צפויה להחל במשק הישראלי התקנה ושימוש במתקני אגירת חשמל. מרבית פעילות האגירה צפויה להתבצע ע"י גורמים פרטיים. עם זאת, מוצע לקבוע כי חברת החשמל תהיה רשאית להקים ולתפעל מתקני אגירה אך ורק בתוך התשתית הפיסית של רשת ההולכה ובהתאם לתכנית פיתוח שתוכן על ידי חברת מנהל המערכת ושתאושר לפי סעיף 19 לחוק משק החשמל. במקטע רשת החלוקה חברת חשמל תהיה רשאית לתכנן, להקים ולתפעל, אך ורק בתוך התשתית הפיסית ובהתאם למדיניות שתקבע על ידי רשות חשמל

סעיף יז': לעניין ציוד במערכת ההולכה, מוצע לקבוע כי חברת מנהל המערכת תכין מסמך דרישות מערכתיות לציוד עיקרי, למתקנים המתחברים לרשת ההולכה של חברת חשמל, יצרנים פרטיים וצרכנים גדולים). על בסיסו חברת החשמל או הגורמים הפרטיים, לפי העניין, יכתבו את מפרטי הרכש. ההצעה הטכנית של הספק יועברו לאישור מנהל המערכת, והכל בכדי להבטיח את העמידה בדרישות המערכת והשמירה על אמינותה.

סעיף יט': מוצע לקבוע ברישיון החלוקה של חברת חשמל כי כבעל רישיון חלוקה, היא תחויב לתת לבעלי רישיונות אספקה גישה חופשית למידע המופק ממוני החשמל של לקוחותיהם באישור הצרכנים. כמו כן, כל המידע מהמונים יועבר לחברת מנהל המערכת וכן לגורמים נוספים ככל שיקבעו על ידי רשות החשמל, והכל בכפוף לאמות מידה שתקבע הרשות והחל ממועד קביעתן. סעיף זה הינו חיוני ליצירת האפשרות לתחרות במקטע האספקה מכיוון שהמידע המופק מהמונים הינו כלי מרכזי בשיפור השירות על ידי המספק. יצוין כי בסעיף ב(14)(יא) להחלטה מוצע לקבוע כי מניה היא חלק מפעילות החלוקה, ואף מוצע לעגן בחוק את חובת גילוי המידע בהתאם לאסדרה שתיקבע.

סעיף כא'-כב': ברישיון החדש שיינתן חברת חשמל במקטע האספקה ייקבע כי חברת החשמל לא תתחרה במקטע האספקה במתח על עליון, עליון וגבוה, כלומר תגבה את התעריף שתקבע רשות החשמל, לא תפעל לשימור לקוחות וכדומה (יצוין כי עד למתן הרישיון החדש, כאשר חברת החשמל תפעל מכח הרישיון האחוד, הרי שבהתאם לסעיף ב(14)(ה) להחלטה, הרישיון האחוד יוארך בתנאי שפעילות האספקה מכוחו תהא בהתאם לאמור בסעיף ב(10)(כב)); לאחר 5 שנים הנושא ייבחן בשנית על ידי רשות החשמל, משרד האנרגיה, משרד האוצר ורשות ההגבלים העסקיים. במקטע האספקה במתח נמוך, לאחר הפתיחה לתחרות, חברת החשמל תהא רשאית להתחרות (באופן הוגן ובכפוף לאסדרה שתקבע) רק אם שיעור לקוחותיה ירד מ- 60% ממספר הלקוחות במקטע אספקה במתח נמוך. כמו כן ייקבע כי חברת החשמל תהיה רשאית לספק את השירותים הבאים כפעילות נלווית: שירותי סייבר לכלל הצרכנים במקטעי האספקה במתח על עליון, עליון וגבוה ולצרכנייה במתח נמוך; ומיום שמספר הצרכנים של חברת החשמל ירד משיעור של 75% מסך הצרכנים במקטע האספקה במתח נמוך - שירותי סייבר לכלל הצרכנים ושירותי "בית חכם" והתיעלות אנרגטית, כהגדרתם בהחלטה, לצרכני מתח נמוך בלבד (נושא זה יוגדר ברישיון האספקה שיינתן לחברה).

סעיף כג': חברת החשמל תקים פיקוח הולכה אשר יפעל בהתאם להנחיות חברת מנהל המערכת. נושא זה יעוגן ברישיון החברה או בתקנות.

סעיף כד': רישיונות ההולכה והחלוקה החדשים אשר יינתנו לחברת חשמל, יינתנו לפרק זמן

ממושך, כמקובל בענפי התשתיות. פרק הזמן המדויק יקבע בהמשך בהתאם לסמכויות שלפי חוק משק החשמל.

סעיף כה': ברשיונה של חברת החשמל במקטע החלוקה תקבע חובה להתקשרות מול יצרני חשמל פרטיים באנרגיות מחדשות המתחברים ישירות לרשת החלוקה בהסכמים לרכישת אנרגיה.

סעיף 11: לאור השינוי המקיף בפעילות חברת חשמל הנובע מהרפורמה, במטרה למנף את היכולות הקיימות של החברה, מוצע לאפשר לחברה להקים חברת בת ליזמות עסקית בחו"ל, זאת בכפוף לבחינת הצורך באישור לפי סעיף 6(ד) לחוק משק החשמל. לפיכך מוצע בסעיף זה, כי שר האנרגיה ושר האוצר יגישו הצעת החלטה לממשלה לאישור החלטת חברת החשמל להקים חברה בת לפעילות יזמית בחו"ל. יצוין כי בהתאם להסכם הקיבוצי שנחתם אגב השינוי המבני המתוכנן בחברת החשמל, ייקבע במסגרת ההחלטה, כי כלל עובדי החברה יועסקו בחוזים אישיים ומספרם לא יעלה על 25.

סעיף 12: בסעיף זה מוצע להנחות את שר האוצר ואת שר האנרגיה כי יגישו הצעת החלטה לממשלה לאישור החלטת חברת החשמל, לכשתתקבל, להקים חברת בת לצורך הקמה ותפעול של שני מחז"מים באתר אורות רבין (ר' סעיף ב(5)(ג) להחלטה). מוצע, כי במסגרת החלטת ההקמה יקבע, בהתאם להסכם הקיבוצי, כי חברת הבת תעסיק עד 10 עובדים אשר יועסקו כולם בחוזים אישיים, וכן ייקבע כי החברה תרכוש את שירותי התכנון ההקמה התפעול והתחזוקה מחברת החשמל, וכי חברת הבת לא תתקשר בעצמה עם קבלני כוח אדם ושירותים להעסקת עובדים של קבלנים אלה דרך קבע בחצריה. יובהר, כי הנכסים ירשמו על שם חברת הבת.

סעיף 13: כחלק מהצעדים לחיזוק האיתנות הפיננסית של חברת חשמל, בסעיף זה מוצע לקבוע כי במידה ודירקטוריון החברה יחליט במהלך תקופת הרפורמה או עד להגעה ליעדים הפיננסיים שאושרו בהחלטת דירקטוריון חברת החשמל מיום 10 במאי 2018, המוקדם מביניהם, שלא לחלק דיבידנד, לא תחייב הממשלה את החברה לחלק דיבידנד לפי סעיף 33(ג) לחוק החברות הממשלתיות בהתקיים התנאים האמורים.

סעיף 14: במסגרת סעיף זה יבוצעו תיקוני חקיקה הנדרשים לשם עיגון הרפורמה בחוק משק החשמל. ככלל התיקונים הם בחוק משק החשמל, פרט לתיקון אחד הנדרש בחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים. מטרות התיקונים הן כמפורט:

- א. קביעת החובה על בעל רישיון לניהול המערכת להכין תכנית פיתוח של רשת ההולכה שתכיל לוחות זמנים והטלת חובה עליו להתייעץ עם בעל רישיון ההולכה. במידה ותהיה אי הסכמה ביניהם בנוגע לשימויות התכנית ולוחות הזמנים בה, בעל רישיון לניהול המערכת יביא את עמדת בעל רישיון ההולכה בפני שר האנרגיה בעת הגשת תכנית הפיתוח לאישורו.
- ב. הארכת רישיונות הייצור של חברת החשמל, לאתרים שצפויים להימכר, שעתידיים לפי סעיף 60 לחוק משק החשמל לפוג ביום 15 בנובמבר 2018, עד למועד בו על חברת החשמל למסור את החזקה באתרי הייצור הנמכרים. כמו כן ייקבע מנגנון הארכת הרישיונות ייצור אלו, באישור שר האנרגיה באם נוצר עיכוב במסירה. יוסבר כי הזוכה בהליך התייחור יצטרך להיות זכאי לקבל רישיון ייצור בעצמו, ולא תהא העברה של רישיון הייצור עצמו מחברת החשמל לזוכה במסגרת הליך התייחור.
- ג. בעל רישיון חלוקה יונחה על ידי מנהל המערכת בתכנון תכנית הפיתוח בחלוקה באשר לממשקים בין רשת חלוקה והולכה שיכולים להשפיע על כלל מערכת החשמל.
- ד. הארכת רישיונות הייצור לאתרי הייצור הנותנים בחברת חשמל, עד מועד סוף משך חייהם ההנדסיים. כיום רישיונות אלו עתידיים לפי סעיף 60 לחוק משק החשמל לפוג ביום 15 בנובמבר 2018.
- ה. הארכת הרישיון האחד של חברת החשמל (המשמש לכל המקטעים שאינם ייצור) עד

למתן רישיונות חדשים לחברת החשמל או לאחר, ובתנאי שבמקטע האספקה יישמר עקרון אי התחרות היותה של חברת החשמל מספק ברירת מחדל כמפורט בסעיף ב(10)(כב) להחלטה, וכן בתנאי שפעילות או חלק ממנה שניתן לגביה רישיון לחברת החשמל או לאחר, לא תכלול עוד ברישיון האחד. כך מועד בו תחל לפעול חברת מנהל המערכת, וינתן לה רישיון לניהול המערכת, הרישיון האחד לא יאפשר עוד לחברת החשמל לעסוק בפעילות ניהול המערכת.

ו. הבהרת האיסור על חברת חשמל או חברת הבת שלה לעסוק בפעולות שונות הנוגעות לייצור, ובפרט שחלוף, למעט פעולות מסוימות הנדרשות לצורך מימוש האמור בהחלטה הנוגעות לשני המחז"מים באתר אורות רבין, לתכנון הנדרש לפי סעיף ב(5) להחלטה והשאלת העובדים לזוכים בהליך התחרותי כנוכח בסעיף 6(א) לעיל..

ז. יאסר על מנהל המערכת להחזיק ברישיונות ייצור וזאת על מנת להימנע מיצירת ניגוד עניינים בין פעילותו כמנהל מערכת ובין פעילותו כיצור.

ח. ייקבע כי היקף המחלקים שאינם חברת חשמל יהיה 10% מהיקף צריכת החשמל השנתית בתוספת שיעור בגידול הצריכה השנתית. כמו כן ייקבע מי יכלול במכסה זו והכל כמפורט בגוף ההחלטה.

ט. סעיף 6(ז3) לחוק משק החשמל אוסר על הענקת רישיון ייצור אם הדבר יביא לכך שבעל רישיון ייצור יחזיק יותר מ-30% מהיקף כושר הייצור במשק החשמל. מוצע לתקן את החוק כך שעל אף סעיף זה, ניתן יהיה להעניק רישיון ייצור לחברת הבת של חברת חשמל שתקים ותפעיל את שני המחז"מים באתר אורות רבין.

י. כיום אוסר חוק משק החשמל על מתן רישיון ליותר מפעילות אחת, למעט חריגים המנויים בחוק. מוצע להתיר הענקת רישיון חלוקה יחד עם רישיון לאספקה וכן אף להעניק רישיון להולכה. אגב כך יש לבטל את סעיף 6(ו) לחוק הקובע כי לא יינתן רישיון הולכה למי שמחזיק ברישיון ייצור או ברישיון חלוקה, וזאת בהתאם למבנה המשק המוצע במסגרת ההחלטה.

יא. הוספת המניה להגדרת רישיון החלוקה ו קביעה כי המידע יהיה גלוי בהתאם להסדרה שתקבע (ר' לענין זה סעיף ב(10)(יט) להחלטה.

יב. ביטול סעיף 6(ח3) לחוק משק החשמל האוסר על מתן רישיון חלוקה אם הדבר יביא לכך שמקבל הרישיון יחזיק 25% או יותר מהיקף החלוקה במשק, וזאת בהתאם למבנה המשק המוצע בהצעת ההחלטה ובפרט ראה לענין זה האמור בסעיף ב(14)(ח) להחלטה לפיו חברת חשמל תשאר כמונופול במקטע החלוקה.

יג. תיקון הגדרת של צרכן חשמל כך שתכלול גם מי שבבעלותו או בחזקתו שטחי מקרקעין רציפים שאינם נחצים על ידי דרך ציבורית. רשות החשמל תגדיר סוגי צרכנים.

יד. תיקון הגדרת רישיון מנהל מערכת, כך שבהתאם להבנות הרפורמה, האחריות לטיפול בדלקים המשקיים תהיה חלק מפעילות ניהול המערכת החל מהמועד שייקבע כאמור בסעיף ב(3) להחלטה.

טו. מתן אפשרות לרשות לבטל רישיון של ספק שירות חיוני במידה והוא לא עומד באחת מחובותיו. יוסבר כי כיום ניתן לבטל רישיון רק בשל אי העברת תשלומים.

טז. סעיף 62 לחוק משק החשמל יתוקן כך ששר האוצר ושר האנרגיה יהיו רשאים לאשר הסכם המסדיר את חלוקת הנכסים והזכויות בין חברת חשמל ובין המדינה אם ראו כי יש באישורו תועלות משקיות, ובלבד שחלוקה כאמור לא תחויב במס לפי כל דין ולא יראו זאת כמכירה לענין חוקי המס והכל כמפורט בהחלטה. כך מוצע לקבוע כי העברת הנכסים והזכויות על שם המדינה, לרבות רישומם על שמה, וכן הותרת יתרת הנכסים והזכויות בידי חברת החשמל, לא ייחשבו כמכירה לפי כל דין. כך למשל, לא יראו בעצם העברת הנכסים למדינה או הותרתם בידי החברה כמימוש זכות המחייבת תשלום היטל השבחה. יוסבר כי חברת החשמל לישראל בע"מ פעלה בהתאם לזיכיון שפקע בחודש מרץ 1996. חוק משק החשמל, התשנ"ו - 1996 (להלן - החוק), מסדיר את פעילות משק החשמל מאז, ובין היתר החליף את משטר הזיכויות ברישיונות. בעניין הנכסים והזכויות שהיו בידי חברת החשמל בתום הזיכיון, נקבע בסעיף 62 לחוק כדלקמן-

" 62. (א) על אף הוראות סעיף 46 לתוספת לפקודת זכויות החשמל, התחייבויות חברת החשמל וכן הזכויות והנכסים שלה, שהיו בידיה בעת פקיעת הזיכיון ושהיא זכאית לפיצוי מן המדינה בעדם לפי

הסעיף האמור, יישארו בידי חברת החשמל ולא ישולם פיצוי בעדם.

(ב) הזכויות והנכסים שבעדם חברת החשמל אינה זכאית לפיצוי, כאמור בסעיף קטן (א) ואשר משמשים או נועדו לשמש, בין במישרין ובין בעקיפין, לפעילותה לפי חוק זה, יירכשו בידי החברה לפי ערכם ביום הקניית הזכויות והנכסים, בהתאם להסדר שייחתם בין המדינה לחברת החשמל; בסעיף זה, "משמשים", "נועדו לשמש" – כפי שיקבעו השרים.

(ג) עד לעריכת ההסדר כאמור בסעיף קטן (ב), יישארו הזכויות והנכסים שלגביהם אמור להיערך ההסדר, בידי חברת החשמל, כפי שהיו בעת פקיעת הזכיון; לא הגיעו הצדדים להסדר כאמור תוך שנה אחת ממועד פקיעת הזכיון, יקבעו השרים הוראות לענין רכישת הזכויות והנכסים כאמור.

(ד) נדרשה המדינה לשלם תשלום כלשהו בשל התחייבות מהתחייבויות חברת החשמל אשר היו בתוקף בעת פקיעת הזכיון, עקב פקיעתו או כתוצאה מביצוע הוראות סעיפים קטנים (א) או (ב), תשפה אותה חברת החשמל על כל תשלום כאמור.

עד היום לא נערך הסדר כאמור בסעיף קטן 62(ג) נוכח קשיים ביישומו, וגם לא נקבעו הוראות בידי השרים, כאמור בסעיף. מעבר לכך, סבורים הגורמים המקצועיים במדינה כי גם לו ניתן היה ליישם את ההסכם, הרי שהסדר כאמור אינו מביא לידי ביטוי את טובת המשק, ובכלל זה את טובתה של חברת החשמל אשר הממשלה היא בעלת המניות בה. ביום 3 בינואר 2018 נחתם הסכם בין המדינה ובין חברת החשמל להסדרת נכסיה בכפוף לתיקון הוראות החוק (להלן – **ההסכם**). עקרונות ההסכם שנחתם בין המדינה ובין חברת החשמל הם כדלקמן:

1. זכויות חברת החשמל ב-16 נכסים המפורטים בהסכם ירשמו על שם המדינה והנכסים ימסרו לחזקת המדינה בהתאם לתנאים המפורטים בהסכם.
2. עם מימוש הסדר הנכסים כמפורט בהסכם, החברה תהא רשאית לפרוע את הקרן של אגרות חוב צמיתות למדינה בערך הנומינאלי של הקרן בסך של כ-15 מיליוני ש"ח. ערכן של אגרות החוב בספרי החברה (דוח כספי לשנת 2016) עומד על כ-2.5 מיליארד ₪ כאשר זרם תקבולי הריבית עומד על כ-130 מלש"ח מדי שנה. חלק מתנאי האגרת היו כי "החברה תהא רשאית, לפי בחירתה, לפרוע את סכום קרן ההלוואה במקרה של העברת מפעלה למדינה עם תום תקופת זיכיון החשמל או במקרה של רכישת מפעלה על ידי המדינה בהתאם להוראות פקודת זיכיון החשמל כמפורט בפקודות זיכיונות החשמל, 1927 על כל תוספותיה". סעיף 62 לחוק קבע הסדר חלופי להעברת המפעל למדינה כפי שנקבע בזיכיון החברה. בהתקיים הסדר של נכסיה של חברת החשמל, יתאפשר לחברת החשמל לפרוע את הקרן של האג"ח הצמיתה בסך של כ-15 מלש"ח.
3. חוב חברת החשמל לבנק לפיתוח התעשייה אשר הומחה למדינה, יומר לחוב שקלי צמוד מדד, ייפרס מחדש והריבית שלו תותאם לתנאי השוק. שווי הפריסה והתאמת הריבית עומד על כ-300 מלש"ח.
4. חברת החשמל תקבל מרשות מקרקעי ישראל סך כולל של 780 מיליוני ש"ח בגין פינוי ובינוי חלופי בעקבות המעבר לגן שורק, וחלק מעלויות השימור והפינוי במתחם רידינג, בכפוף לאישור מועצת מקרקעי ישראל.
5. זכויות חברת החשמל ביתרת נכסיה יוותרו בידי החברה בהתאם לזכויות שהיו בידיה לפני חתימת ההסכם (בעלות, חכירה, בר רשות, פיתוח, דיירות מוגנת וכד'), מבלי שתחולנה מגבלות הנובעות מהזיכיון או מפקיעתו.
6. מסירת הנכסים למדינה ורישומם על שמה כאמור בסעיף 1 לעיל או הותרת יתרת הנכסים בידי חברת החשמל כאמור בסעיף 5 לעיל לא יקימו עילה לתשלום חובה כלשהו, בין אם למדינה ובין אם לרשות מקומית או תאגיד.

בנוסף לכל האמור, לגבי נכסים מסוימים שחברת החשמל חוכרת מרשות מקרקעי ישראל, ההסכם קובע מנגנוני תימרוץ לפינוי עתידי של נכסים שלא יידרשו לחברת החשמל לצרכי פעילותה והחזרתם לרשות מקרקעי ישראל.

לשם הסדרת הנושא מוצע לאפשר לשר האוצר ולשר האנרגיה לאשר הסכם עם חברת החשמל לגבי אופן חלוקת הנכסים חלף ההוראות שקבועות בסעיף, וכן לקבוע כי חלוקת הנכסים כאמור בסעיפים 1 ו-5 לא תהווה אירוע מס בהתאם לכל דין.

יז. הוספת חברת מנהל המערכת לתוספת השנייה ולתוספת החמישית לחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998. כיום חברת החשמל מנויה בתוספות אלו, ומכיון שגם חברת מנהל המערכת תהיה ספק שירות חיוני יש להוסיפה לתוספות הללו (יובהר כי אין כוונה לגרוע מהן את חברת החשמל) לשם עידוד כניסת רכב חשמלי למשק הישראלי, מוצע לפטור בהוראת שעה בת 6 שנים מחובת רישיון אספקה לעמודי טעינה לרכב חשמלי.

יח. בסעיף זה מוצע לקבוע הסדר כניסה למקרקעין, לצורך ביצוע פעולה דחופה, אף ללא קבלת הסכמה מראש של בעל הקרקע וזאת בשל דחיפות הפעולה.

סעיפים 15-17, 20-21: לשם יישום ובקרה על היישום, של הרפורמה, יוקמו מספר צוותי עבודה בהרכבים שונים להשגת היבטים שונים ברפורמה:

בסעיף 15 מוצע להקים צוות המורכב מגורמי ממשלה שיבחן את העקרונות לניהול פעילותה של המסלקה שתוקם בחברה לניהול המערכת. הצוות, אשר הרכבו מפורט בגוף ההחלטה, יגבש את המודל להקמת המסלקה שתוקם בחברה לניהול המערכת, בשים לב לסיכונים האשראי במשק ולאיתנותה הפיננסית של חברת חשמל. בסעיף 16 מוצע להקים צוות אשר יעקוב ויבקר על בסיס דיווחי חברת החשמל אחר העמידה ביעדי האיתנות הפיננסית. הרכב הצוות מפורט בגוף ההחלטה. כמו כן מצוין בגוף ההחלטה כי הצוות יתכנס אחת לשנה או בקרות אירוע משמעותי הקשור ליישום הרפורמה במטרה לבחון את התקדמות העמידה ביעדים הפיננסיים שיאשר דירקטוריון חברת חשמל. בסעיף 17 מוצע להקים צוות משותף לחברת החשמל ולממשלה אשר ימפה חסמים וילווה את מכירת אתרי חברת החשמל באמצעות קבלת דיווחים מחברת החשמל.

בסעיף 20 מוצע להקים צוות בראשות מנכ"לי משרדי האוצר והאנרגיה (אשר הובילו את הרפורמה) לשם מעקב כללי אחר יישום החלטת הממשלה והעמידה בלוחות הזמנים ואבני הדרך שלה. בסעיף 21 מוצע להקים צוות אשר יקבע את המודל לדיווח על מרכזי רווח נפרדים. דיווח במרכזי רווח נפרדים יאפשר הגברת השקיפות ומעקב טוב יותר אחר היבטי יעילות כלכלית בחברת חשמל.

סעיף 18: במסגרת סעיף זה, מוצע לאשר את החלטת החברה על ביצוע השינוי המבני, בדרך של צמצום פעילות הייצור ומכירת פעילות ניהול המערכת, וזאת בהתאם לסעיף 11(א)(8) לחוק החברות הממשלתיות. דברי ההסבר בעניין השינוי המבני, מהווים חוות דעת רשות החברות הממשלתיות בעניין זה.

סעיף 19: על מנת להאיץ את פיתוח רשת ההולכה, מוצע בסעיף זה להטיל על שרי האנרגיה והאוצר לסיים את בחינת תכנית הפיתוח לרשת ההולכה שהוגשה לאחרונה תוך 120 ימים.

סעיף 22: במסגרת סעיף זה נרשמת הודעתה של הממונה על ההגבלים העסקיים, כי בכוונתה לפרסם מסמך עקרונות ליעוץ לתחרות ענפית במכירת אתרי הייצור לפי סעיף 11 לחוק לקידום התחרות וצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 תוך ארבעה חודשים מיום החלטת הממשלה. מטרת מסמך זה תהיה להתוות עקרונות כלליים לגבי מכירת אתרי הייצור באופן שיאפשר יצירת משק חשמל תחרותי. למען הסר ספק מובהר כי החלטה זו אינה גורעת מהחובה, ככל שישנה, לפי חוק הריכוזיות לערוך התייעצות עם וועדת הריכוזיות או עם הממונה על ההגבלים.

סעיף 23: חלק מהותי מיישום הרפורמה מצוי בתחומה של חברת חשמל. לאור זאת רושמת הממשלה בפניה את התחייבויות החברה המצורפת כנספח להחלטה זו, ואשר בין היתר נוגעות למספר פעולות אשר עליה לקדם במהלך השנים הקרובות בכל אחד מהמקטעים בהם היא פועלת:

מקטע הייצור

חברת החשמל התחילה למכור או למסור את החזקה על האתרים אלון תבור, רמת חובב, רידינג, חגית, אשכול והאזור שיועד לתחנת הכוח D באתר רוטנברג, בהתאם ללוחות הזמנים שמפורטים במכתב התחייבות החברה. החברה התחילה לתחזק אתרים אלה עד מועד מסירת החזקה באופן שיאפשר את המשך פעילות ייצור החשמל על ידי הקונה. בנוסף, היא תפנה את המבנים והציוד באתרים אלה הנדרשים לה להמשך פעילותה ביתר אתריה. במקביל החברה תקדם תכנון סטטוטורי באתר רידינג להקמת 2 יחידות ייצור חליפיות כולל ההשנאה לחיבור יחידות אלה לרשת, ובנוסף תקדם תכנון סטטוטורי במידת הצורך ביתר אתרי הייצור.

כמו כן, חברת החשמל תפעל במסגרת חברה בת להקמת 2 מחז"מים באתר הייצור אורות רבין. יתר אתרי הייצור יפעלו במסגרת מרכז רווח נפרד. מלבד 2 המחז"מים, החברה מתחייבת בין היתר כי לא תפעל, בין בעצמה, בין באמצעות חברות בנות ובין באמצעות אדם אחר, בתחום ייצור החשמל בישראל לא תקים או תשחלף אתרי ייצור נוספים עבורה או עבור אחרים ולא תפעל על מנת לעשות זאת בעתיד. התחייבות חברת החשמל שלא לפעול בתחום ייצור החשמל בישראל הינה בלתי חוזרת ותחול גם לאחר תום תקופת הרפורמה.

מקטעי ההולכה והחלוקה

חברת החשמל תמשיך לפעול כספק שירות חיוני במקטעים אלה בהתאם לרישיונות שניתנו לה. היא תפעל במרכזי רווח נפרדים לכל אחד מהמקטעים. בנוסף, היא תפעל בהתאם לאסדרות לעניין החלוקה הפרטית.

מקטע האספקה

חברת החשמל תפעל כמספק ברירת המחדל במקטע הזה. החברה לא תהיה רשאית להתחרות במקטע האספקה לצרכני מתח גבוה, עליון ועל-עליון. לחברה יותר להתחרות במקטע האספקה לצרכני מתח נמוך במידה ונתח השוק שלה ירד מתחת לרף של 60% מסך הצרכנים במקטע זה. מוני החשמל יהוו חלק מרישיון החלוקה אך חברת החשמל תספק גישה חופשית לנתוני הנאספים לצרכנים ולבעלי הרשאה מהצרכנים וכן לגורמים נוספים. חברת החשמל תוכל לספק שירותי ערך מוסף לצרכנייה רק בהתאם למגבלות הקבועות שנקבעו. כך למשל, מיום שמספר הצרכנים של חברת החשמל ירד משיעור של 75% מסך הצרכנים במקטע האספקה במתח נמוך - שירותי סייבר לכלל הצרכנים ושירותי "בית חכם" לצרכני מתח נמוך בלבד (נושא זה יוגדר ברישיון האספקה שיינתן לחברה).

מקטע ניהול המערכת

עד ליום הפעלת חברת מנהל המערכת תעביר חברת חשמל את העובדים מיחידות ניהול המערכת, תפ"ט, וסטטיסטיקה וחקר שווקים בהתאם לרשימה המצורפת כנספח להחלטת ממשלה זאת. חברת החשמל תחתום על ההסכמים הדרושים לפעילותה התקינה שלה ושל חברת מנהלת המערכת. בין היתר הסכמים על תפעול ותחזוקה של מתקני הולכה, השנאה ותקשורת; הסכמי PPA מול יצרנים ברשת ההולכה והחלוקה; הזמנות גז טבעי נזיל.

מוסכם על חברת החשמל כי פיקוח ההולכה שיוקם, יפעל בהתאם להנחיות חברת מנהל המערכת. חברת החשמל תפנה לחברה לאישור תזמון עבודות התפעול ואחזקה בכל מתקניה,

ותרכוש רכיבים לרשת החשמל בהתאם לאפיון של מנהל המערכת. תכנית הפיתוח של מערכת המסירה תהיה באחריות חברת מנהל המערכת ותבוצע על ידי חברת החשמל.

חברת החשמל תמכור את נכסי מנהל המערכת בשכונת דניה וברמת שרון לחברת מנהל המערכת בשווי המופחת בספרים של הנכסים. חברת החשמל תקים פיקוח הולכה, שיתארח באופן זמני באתר רמת השרון עד להקמת אתר חלופי עבורו במתחם שורק.

סעיף 24: בשעת חירום ישנו צורך מהותי בקבלת החלטות מהירה ויעילה אשר תספק את המענה הנדרש בזמן אמת. חברת ניהול המערכת היא הגוף שאמון על ניהול כלל מערכת החשמל ולכן היא הגוף אשר ישמש כרשות ייעודית עליונה בזמן חירום.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

לרפורמה המובאת בפני הממשלה במשק החשמל ובחברת החשמל, השפעה משמעותית על משק החשמל ובכך על הפעילות הכלכלית כולה. להלן נציג את התועלות העיקריות הנובעות מהרפורמה:

תועלות איכותניות

קידום התחרות במקטע הייצור והפרדתו ממקטע הרשת - צמצום התמריץ של חברת חשמל לעשות שימוש במקטע ההולכה להבטחת מקומה במקטע הייצור. במקביל היא תגביר את כדאיות החברה להגדיל את השקעתה ברשת, והעברת מיקודה למקטעי הרשת על ידי צמצום משמעותי של פעילות חברת החשמל במקטע הייצור. כמו כן, ביזור במקטע הייצור, יאפשר פיזור ההשקעות על פני מגוון יצרנים שונים אשר יביא להבטחת היציבות הפיננסית של חברת החשמל ולאמינות אספקת החשמל תוך צמצום ערבות המדינה.

הפיכת מקטע האספקה לתחרותי - מקטע האספקה מחולל תחרות משמעותי במשק החשמל, בהיותו פתח גישה לצרכני הקצה במשק החשמל, וככזה מאפשר להמיר חלק מהתחרות במקטע הייצור למחיר ללקוח. בנוסף, יתכן שהתחרות תתבטא גם בהכנסת טכנולוגיות חדשות, התייעלות אנרגטית והתאמת המחיר והשירות המוצע ללקוח לפי היסטוריית הצריכה שלו.

הפרדה בין מנהל המערכת לחברת החשמל - צעד זה, מצמצם באופן ניכר את ניגודי העניינים במשק החשמל. ההפרדה תאפשר פיתוח של שוק סיטונאי של חשמל, שילוב מיטבי של אנרגיות מתחדשות ברשת, והתנהלות שוויונית ושקופה מול כלל יצרני החשמל.

תועלות כמותיות

לפי תחשיב שמרני, המתחשב אך ורק תועלות המשקיות הניתנות לכימות, ללא החיסכון בעלויות השכר של החברה וללא חישוב הירידה האבסולוטית בחוב של חברת החשמל, התועלת המצטברת מהרפורמה במהלך 8 השנים הקרובות (להלן - שנות הרפורמה) נאמדת בכ- 6.2 מיליארד ₪ אשר שקולים ל-5.3 מיליארד בערך נוכחי. תחשיב זה מתבסס על האומדנים הבאים:

<u>פרמטר</u>		<u>ערך נוכחי (*)</u>	<u>תועלת</u>
		<u>(מלש"ח)</u>	<u>(מלש"ח)</u>
1. הקמת תחנות באתרי חח"י - כולל חסכון זמן וקרקע		612	733

220	264	2. עלויות תפעול אי זמינות ותחזוקה
960	1,252	3. הקטנת הסיכון לעלטה
2,192	2,748	4. ירידה בעלויות ריבית
1,110	1,330	5. אי הקמה על ידי חח"י
5,093	6,327	סה"כ

(*) ערך נוכחי מחושב לפי שיעור ההיוון הנוכחי של החברה, 4.2%.

הסבר לאופן החישוב:

- הקמת תחנת כוח באתרי חברת החשמל במקום באתר חדש חוסכת שטחים רבים, קווי הולכת גז טבעי וקווי הולכת חשמל, זמן ייזום וסטטוטוריקה. עלות הקמת תחנה באתר חדש גבוהה בכ-250-200 ש"ח לקו"ט מותקן.
- העלות המוכרת לחח"י, עבור רכיבי כ"א, אחזקה וביטוח גבוהה בכ-10 ש"ח לשנה עבור כל קו"ט מותקן ביחס לעלות המוכרת ליח"פים.
- צמצום הסיכוי לעלטה, שנובע מאי השקעה ברשת, בשעה וחצי באופן הדרגתי. החיסכון המשקי יתאפשר על ידי מניעת הפגיעה בתוצר המשקי בשעות העלטה. מאז שנת 2000 ממוצע אי-אספקת החשמל בישראל הינו כ-150 דקות בשנה ללקוח. לפי דו"ח שנעשה ע"י חברת מקינזי עבור משרד האוצר, מדובר במספר גבוה, בהשוואה למדינות נבחרות ב-OECD אשר בהן עומד ממוצע דקות האי-אספקה על 42 דקות. לפיכך, אנו מניחים שע"י מיקוד ההשקעות במקטעי הרשת, בהתאם לרפורמה, החברה יכולה לשפר את התשתיות ולהפחית כ-90 ד' לפחות.
- שיפור המצב הפיננסי בחברה צפוי לצמצם את תשלומי הריבית של החברה, על ידי הקטנת היקף החוב ועל ידי הקטנת הריבית הממוצעת על כלל החוב.
- חברת החשמל מקימה תחנות כוח בעלות גבוהה בכ-7% מאשר היצרנים הפרטיים. היצרנים הפרטיים יקימו את תחנות הייצור באתרים שחברת החשמל תמכור.

בנוסף, ב-8 השנים העוקבות לשנות הרפורמה, אומדן התועלות הכמותיות עומד על 14.7 מיליארד ש"ח השקולים ל-8.9 מיליארד ש"ח בערך נוכחי.

פרמטר	תועלת (מלש"ח)	ערך נוכחי (*) (מלש"ח)
1. התייעלות החברה בעובדים	7,267	4,365
2. הקטנת הסיכון לעלטה	1,686	1,077
3. ירידה בעלויות ריבית	5,761	3,460
סה"כ	14,714	8,902

(*) ערך נוכחי מחושב לפי שיעור ההיוון הנוכחי של החברה, 4.2%.

- בסוף תקופת הרפורמה מספר העובדים הקבועים בחברת החשמל ירד ב-1,800 עובדים. 1,000 עובדים נוספים יפרשו וכנגדם יקלטו עובדים חדשים. במהלך שנות הרפורמה ההתייעלות תממן את עלויות הפרישה והגדלת הקצבה הפנסיונית. אנו מניחים כי היקף החיסכון שמתאפשר בזכות הרפורמה עומד על 66% מתוך סך ההתייעלות בעובדים שהוסכמה.
- יתר הפרמטרים חושבו באופן זהה לחישובם במהלך הרפורמה.

עלויות

עלויות הרפורמה מסתכמות בכ- 7.1 מיליארד ש"ח בערכים מהוונים. מתוך סכום זה, כ-6.4 מיליארד ש"ח יוענקו כעלויות פרישה והגדלת הקצבה הפנסיונית לעובדים. מעבר לכך, לעמדת החברה יגרמו לה עלויות בגובה של כ-0.7 מיליארד ש"ח נוספים. במסגרת עלויות אלו נכללות עלויות הנובעות מהשינוי המבני ומהצורך להיערך אליו בחברה. בין היתר צפויות עלויות הקשורות בהכנת אתרי הייצור למכירה (לרבות התכנון הסטטוטורי, הקמת מבנים והעתקה של ציוד ותשתיות קיימים), עלויות התאמת מערכות המחשוב בחברה, עלויות בגין אירועי מס, ככל שיחולו בשל הרפורמה, עלויות מימון, עלויות אשר ייווצרו לחברה מהיותה מספק ברירת מחדל וכיו"ב. עלויות אלה מוערכות על ידי החברה בכ- 0.7 מיליארד ש"ח. לעלות זו תבוצע בקרת עלויות כמקובל, ע"י רשות חשמל.

ביום 17.5.2018 פרסם שר האנרגיה עקרונות מדיניות המצורפים להצעת ההחלטה, שייכנסו לתוקף עם קבלת החלטת הממשלה ותיקוני החקיקה הדרושים ובהם נקבעה הרפורמה במשק החשמל והשינוי המבני בחברת חשמל כחלק עקרונות המדיניות. בהתאם לסעיף 31(ב) לחוק משק החשמל, עלויות הנובעות מיישום עקרונות המדיניות, המפורטות לעיל, יוכרו בתעריף החשמל. כיון שכך, לא צפויה עלות לתקציב המדינה למעט לענין ההשקעה בחברת מנהל המערכת.

יצוין כי לפי הערכת רשות החשמל, אם ייפרסו העלויות על פני תקופה של כ- 8 שנים, לא צפוי תעריף החשמל לעלות בתקופה זו, ומאידך צרכני החשמל לא ייהנו, בשנים אלו, מההתייעלות חברת החשמל, אך לאורך תקופת הרפורמה יהנו צרכני החשמל מתועלות הרפורמה שאינן קשורות ישירות להתייעלות בחברה.

עקרונות המדיניות התבססו על הנחת עלויות שנאמדת על 7.1 מיליארד ₪ ואין בהם כדי לחייב הכרה בעלויות החורגות מהסכום האמור, באופן שעולה על חריגה קלה. ככל שתהיינה עלויות נוספות יחול לגביהן הדין הכללי לרבות אפשרות לשינוי עקרונות המדיניות.

תקציב

למעט הקצאה לחברת מנהל המערכת כנגד הקצאת מניות של 3 מיליון ש"ח בשנת 2018 ו- 10 מיליון ₪ בשנת 2019, אין השלכות על תקציב המדינה.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין השפעה

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

ההצעה מוגשת במשותף על ידי שרי האנרגיה והאוצר

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מספר 125 מיום 22 באוגוסט 1999 שעניינה משק החשמל- מבנה ענפי תומך תחרות

החלטה מספר 104 מיום 25 במרס 2003 שעניינה רפורמה במשק החשמל

החלטה מספר 2429 מיום 15 באוגוסט 2004 שעניינה יישום השינוי המבני במשק החשמל

החלטה מספר 463 מיום 12 בספטמבר 2006 שעניינה שינוי מבני במשק החשמל

החלטה מספר 1482 מיום 28 במרס 2007 שעניינה ניהול משא ומתן על השלכות השינוי המבני במשק החשמל על זכויות העובדים בחברת חשמל לישראל בע"מ

החלטה מספר 3705 מיום 30 ביוני 2008 שעניינה טיוטת חוק משק החשמל (תיקון מס' 8), התשס"ח-2008- אישור ועדית שרים לענייני חקיקה ואכיפת החוק

החלטה 3444 מיום 11 בינואר 2018 שעניינה מתווה להסדר נכסיה של חברת החשמל

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

חוות דעתו של היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה, או מי שחוסמך מטעמו, תצורף להצעה להחלטה.

סיווגים*

סיווג ראשי: ביצועי

סיווג משני: חקיקת משנה

תחום פעולה עיקרי: תשתיות וסביבה

מוגש על ידי שר האוצר
ועל ידי שר האנרגיה

י' בסיון התשע"ח
24 במאי 2018

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה:

רפורמה במשק החשמל ובחברת החשמל

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

הצעת ההחלטה נוגעת לרפורמה מקיפה במשק החשמל ושינוי מבני בחברת החשמל לישראל בע"מ (להלן – **חברת החשמל**), המבוססת על התחייבות חברת החשמל למכור אתרי ייצור חשמל ולהעביר את פעילות ניהול המערכת לחברה ממשלתית אחרת. כמו כן, חברת החשמל תמשיך לעסוק במקטעי החלוקה וההולכה, בעוד שלגבי מקטע הייצור, חברת החשמל תוגבל לאתרי הייצור שיוותרו ברשותה, וכן תהיה לה זכויות להקים שתי יחידות ייצור נוספות בלבד. כמו כן, מקטע האספקה יפתח לתחרות ועל חברת החשמל תוטל חובה להיות מספק ברירת מחדל, היינו מי שמספק לצרכנים שאינם מקבלים שירותי אספקה מבעלי רישיונות אספקה אחרים.

במסגרת ההחלטה מוצע להטיל על רשות החשמל לבחון הסדרות שונות הנדרשות ליישום הפעולות המפורטות בהחלטה, ולהטיל על רשות החשמל ועל שר האנרגיה לקבוע את חלוקת הסמכויות בין בעלי הרישיונות השונים, בין באמצעות חתקנות תקנות ובין בתנאי הרישיון. כמו כן, מוצע להטיל על שר האנרגיה ועל שר האוצר (להלן – **השרים**) להפיץ תזכיר לתיקון תיקוני החקיקה הדרושים.

יובהר כי מכירת תחנות הייצור והעברת פעילות מנהל המערכת תתבצע על ידי החברה, בהתאם להחלטותיה ולהתחייבויותיה המצורפות, ולא במסגרת הליך לפי פרק 11 לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

א. הקצאה של חלק מהרישיונות שמפורטים בהחלטה כפופה לבחינות הנדרשות לפי החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 (להלן – **חוק הריכוזיות**). משכך, בכפוף לבחינה כאמור ולתוצאותיה אין קושי משפטי בקבלת ההחלטה.

ב. עלויות הרפורמה, למעט ההשקעה הראשונית הנדרשת בחברת מנהל המערכת (הטעונה אישור ועדת הכספים לפי סעיף 10 לחוק החברות הממשלתיות), ימומנו מתעריף החשמל.

עולה השאלה אם ניתן לקבוע במסגרת עקרונות המדיניות, את עלויות הרפורמה, אשר נובעות בעיקרן מתשלום לעובדים ולגמלאים, אשר מעוגנות בהסכם קיבוצי שנחתם עם העובדים. יובהר כי ככלל עקרונות המדיניות אינם כוללים עלויות פרטניות, ובפרט עלויות שכוללות במסגרת הסכם קיבוצי עם עובדים. לשיטתנו, במקרה ייחודי זה, ניתן לכלול

לוודא שלא מועברים לחברה תשלומים עודפים בגין יישום הרפורמה, למשל בדרך של הכרה בעלות פרישת עובדים שלא פרשו, או בעלות נחזית אחרת בשלב גיבוש הרפורמה, שלא התממשה בסופו של דבר.

לאור כל האמור, כלל העלויות הנובעות מעקרונות המדיניות שקבע השר, ואשר פורטו במסגרת הצעת ההחלטה, לרבות המתנים לעובדי החברה, יוכרו בתעריף החשמל, בכפוף לבקרת עלויות, כאמור.

עקרונות המדיניות התבססו על הנחת עלויות שנאמדת על 7.1 מיליארד ₪ ואין בהם כדי לחייב הכרה בעלויות החורגות מהסכום האמור, באופן שעולה על חריגה קלה. ככל שתהיינה עלויות נוספות יחול לגביהן הדין הכללי לרבות אפשרות לשינוי עקרונות המדיניות.

ג. בהצעת ההחלטה מוצע להטיל על השרים להפיץ תזכיר לתיקון סעיף 62 לחוק, כך ששר האוצר ושר האנרגיה יהיו רשאים לאשר הסכם המסדיר את חלוקת הנכסים והזכויות בין חברת חשמל ובין המדינה, אם ראו כי יש באישורו תועלות משקיות. כיום ההסדר הקבוע בסעיף 62 מחייב, בין היתר, כי "הזכויות והנכסים שבעדם חברת החשמל אינה זכאית לפיצוי, כאמור בסעיף קטן (א) ואשר משמשים או נועדו לשמש, בין במישרין ובין בעקיפין, לפעילותה לפי חוק זה, יירכשו בידי החברה לפי ערכם ביום הקניית הזכויות והנכסים, בהתאם להסדר שייחתם בין המדינה לחברת החשמל".

בהתאם להסכם שנחתם בין המדינה ורשות מקרקעי ישראל לבין חברת החשמל, ואשר מותנה, בין היתר, בתיקון החוק כאמור, חברת החשמל לא תיאלץ לרכוש נכסים אשר משמשים אותה לשם פעילותה לפי חוק משק החשמל, מידי המדינה. עלולה לעלות טענה שלפיה המדינה למעשה מוותרת על זכות שמוקנית לה בחוק. לדעת גורמי המקצוע, חמצב המשפטי הנוהג היום אינו ניתן ליישום, ועל כן גם אם יש בכך משום ויתור על זכויות שמוקנות למדינה, הרי שהויתור נעשה במסגרת תיקון חקיקה, ועל כן אין כל מניעה משפטית בביצועו, כמפורט להלן:

לעמדת גורמי המקצוע אין כל דרך ליישם את הוראות סעיף 62 בנוסחו כיום, מכיוון שלא ניתן לדעת מהם הנכסים שבגינם חברת החשמל אינה זכאית לפיצוי, אשר מתוכם יש לגזור את רשימת הנכסים שעל החברה לרכוש ככל שהם משמשים לפעילותה, יתרה מכך, אף השאלה האם הנכסים משמשים או אינם משמשים את חברת החשמל שנויה במחלוקת. כמו כן, גם לו ניתן היה להתחקות אחר מעגנון חלוקת הנכסים שקבוע בחוק, רכישה בידי חברת החשמל מהמדינה של נכסים משמשים אותה לשם ביצוע פעולותיה לפי חוק משק החשמל עשויה להטיל על חברת החשמל נטל כלכלי ותקציבי משמעותי, אשר בסופו של יום עלול להיות מושת, כולו או חלקו, על צרכני החשמל.

באשר להצעה שלא לראות בהעברת הנכסים לידי המדינה כמכירה לפי כל דין, וזאת

ה. יצוין כי לחברת החשמל הסכמי הלוואה רבים מול מלווים שונים. חלק מההסכמים, ובפרט הסכמים הכוללים שעבודים קבועים על נכסים מסוימים, כוללים תניות המגבילות את יכולת החברה למכור נכסים מסוימים, או קובעות זכויות שונות למלווים בקשר עם מכירת נכסים כאמור. לעמדת חברת החשמל, כפי שהוצגה בפני גורמי הממשלה, אין מניעה לבצע את השינוי המבני על אף הוראות אלה. כלל ההשלכות האפשריות של הסכמי המימון מול הנושים על המתווה המוצע הוצגו לגורמי הממשלה במסגרת הדיונים על המתווה המוצע, והן יוצגו לממשלה במסגרת הדיון. העלויות המשוערות, לגישת חברת החשמל, בהקשר זה נלקחו בחשבון על ידי חברת החשמל, לאחר התייעצות עם יועציה הפיננסיים והמשפטיים, במסגרת המודל הפיננסי שהוצג על ידה.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

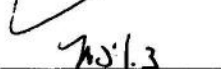
עמדת היועצת המשפטית לרשות החברות הממשלתיות: אין מניעה משפטית.

עמדת היועץ המשפטי לרשות החשמל: אין מניעה משפטית.

עמדת היועץ המשפטי לרשות ההגבלים העסקיים: אין מניעה משפטית.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את הצעת:

בכפוף לכל האמור לעיל, אין מניעה משפטית לקבלת הצעת ההחלטה.

	היועץ המשפטי של משרד האוצר	אסי מסינג
חתימה	תפקיד	שם
	היועצת המשפטית של משרד האנרגיה	דרורה ליפשיץ
חתימה	תפקיד	שם